

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

หลักสูตร

แกนนำขับเคลื่อน ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

หลักสูตร แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เป็นหลักสูตรกลางของกระทรวงสาธารณสุข สำหรับศูนย์พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาค ทั้ง ๕ แห่ง หน่วยงานสาธารณสุข สถานบริการสุขภาพ หรือผู้สนใจทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแกนนำขับเคลื่อนตำบล (Gate Keeper) ซึ่งมีความหลากหลาย ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ประธาน อสม. ประชาชน หัวหน้าครอบครัว พระ ผู้นำศาสนา ครู หรือผู้บริหารสถานศึกษา ให้รู้จักตัวเอง รู้จักชุมชนอย่างชัดเจน ให้ความสามารถในการคิดและการจัดการความคิด การสื่อสาร อำนวยความสะดวกและการขับเคลื่อนชุมชน โดยใช้ความรู้ฐานที่มี หรือความรู้ใหม่ หรือผสมผสานความรู้เก่าและใหม่ และใช้เทคโนโลยีเข้ามาเสริม เพื่อให้เป็นผู้นำที่มีทักษะที่จำเป็นทั้งด้านการคิด การเป็นพลเมือง ความเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การเสริมสร้างพลัง การเป็นนักฟังที่ดี การอ่าน ความหมาย การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ทักษะของชีวิต และการทำงานเป็นทีม

หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ๖ วิชา คือ วิชาแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และการคิดบูรณาการสุนทรียพลาณามัย วิชาการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนชุมชน วิชาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนชุมชน และวิชาการขับเคลื่อนชุมชนและนักกระบวนการ

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์ ดร.จรัสรัตน์ กิจสมพร ผศ.ดร.นพดล เผ่าสวัสดิ์ อาจารย์จกกริช ไซเนตร พท.ดร.อมรรัตน์ เรืองสกุลและคณะผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วน ที่ได้ให้ข้อมูล คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตร และขอขอบคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ร่วมกันสร้างสรรค์ให้เป็นหลักสูตรที่นำไปใช้ในการปฏิบัติและบูรณาการการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ และนำไปต่อยอดการพัฒนาในการเป็นหลักสูตรที่สามารถเก็บหน่วยกิต ที่อาจใช้ในการเลื่อนระดับต่อไปในอนาคต

นายแพทย์ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์
อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
มิถุนายน ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทนำ	๕
ความเป็นมาของหลักสูตร	๕
แนวคิดของหลักสูตร	๕
วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร	๕
หน่วยงานรับผิดชอบ	๖
หลักสูตรแกนนำขั้นเคลื่อนที่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	๗
ความนำ	๗
หลักการของหลักสูตร	๘
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	๘
บทบาทแกนนำขั้นเคลื่อนที่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	
สมรรถนะแกนนำขั้นเคลื่อนที่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	๙
กลุ่มเป้าหมาย	๙
โครงสร้างหลักสูตร	๑๑
แผนการจัดการเรียนรู้	๒๐
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	

บทนำ

ความเป็นมาของหลักสูตร

การมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นเป้าหมายของการสาธารณสุข ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ การบริการปฐมภูมิและบริการทางด้านสาธารณสุขในฐานะเป็นแกนนำสู่การบูรณาการของบริการสุขภาพ นโยบายและกิจกรรมในพหุภาคส่วนร่วม และการเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาชน ซึ่งในส่วนของ การเสริมสร้างศักยภาพภาคประชาชน ได้นำกลวิธีการสาธารณสุขมูลฐานมาใช้เพื่อสร้างเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดการพึ่งพาตนเองหรือการดูแลสุขภาพของตนเองได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณภาพชีวิต ทั้งนี้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ได้มีระบบการส่งเสริมสุขภาพภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และพัฒนารูปแบบสู่ระดับครอบครัว คือ อาสาสมัครประจำครอบครัว (อสค.) เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเชื่อมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ซึ่งได้มีการพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการยกระดับเป็นตำบลจัดการคุณภาพชีวิตโดยเพิ่มมิติด้านคุณภาพชีวิต เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิต คือ ชุมชนสร้างสุข “สุขกาย สุขใจ สุขเงิน สุขสามัคคี” เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลตนเองและช่วยเหลือกันเอง มีระบบบริการปฐมภูมิทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ เอกชนจัด และเชื่อมบริการกัน และเกิดระบบการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ภายใต้ฐานทุนเดิม แต่ด้วยวิธีการใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การสร้างและพัฒนากำลังคน เพื่อกลับไปพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ตามลักษณะพื้นที่ ๕ ลักษณะ คือ พื้นที่ชนบท เมืองและความเป็นเมือง กึ่งเมืองกึ่งชนบท เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พิเศษอื่นๆ

ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ดำเนินการโดยกลวิธีการสาธารณสุขมูลฐาน ภายใต้ ๓ เสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ๓ ก ได้แก่ กำลังคนและคณะกรรมการเพื่อดำเนินการด้านบริหารจัดการ กองทุน และกิจกรรม กับ ๑ ข คือ ข้อมูล ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ เป็นสิ่งแรกที่ก่อให้เกิดกระบวนการทำงานต่างๆ และ ๓ ส ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การสื่อสารรวมถึงเทคโนโลยี และการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ที่ต้องเข้าถึง เข้าใจ ก่อนดำเนินการพัฒนา ร่วมกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ มุ่งสู่ผลลัพธ์สุขภาพและคุณภาพชีวิต ประชาชนเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตามปฏิญญาแอสตานา (Astana Declaration) เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs)) เป้าหมายที่ ๓ สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Health and Well Being) โดยใช้เครื่องมือสำคัญ ๓ ประการ คือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy:HL) ความรอบรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy:DL) และความรอบรู้ด้านเศรษฐกิจและการเงิน (Financial Literacy:FL) ที่จะนำไปสู่ชุมชนสร้างสุข “สุขกาย สุขใจ สุขเงิน สุขสามัคคี”

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต โดยดำเนินการยกระดับตำบลจัดการสุขภาพสู่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านสุขภาพ จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม โดยที่คนในตำบลมีส่วนร่วมสร้างระบบ ๓ ระบบ คือเกิดระบบการดูแลตนเองและช่วยเหลือกันเอง ระบบบริการปฐมภูมิ ทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ เอกชนจัดและเชื่อมบริการกัน และเกิดระบบจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ภายใต้การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็น ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งเป็นหนึ่งใน ๑๕ ประเด็นเร่งด่วนในช่วงระยะ ๕ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท (๑๓) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี โดยบูรณาการการดำเนินงานกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ และหน่วยงานภาคี ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดผลลัพธ์ ได้แก่ ๑) ระบบการดูแลตนเองและช่วยเหลือกันเอง เช่น อสค. ๒)ระบบบริการปฐมภูมิทั้งที่ชุมชนจัด รัฐ เอกชนจัดและเชื่อมบริการกัน เช่น ศสมช. ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุชุมชน และทีมหมอครอบครัว ๓)ระบบการจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เช่น การจัดตั้งกองทุนขยะบุญซื้อเครื่องออกซิเจนเพื่อช่วยเหลือผู้พิการ แคลน กองทุนสร้างบ้าน และกองทุนเครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

การดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เป็นการจัดการตนเองของคนในชุมชน ที่ใช้ความสุขของชุมชนเป็นตัวตั้ง และใช้ประเด็นของการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอ (พขอ.) เป็นทิศทางนำทางในการพัฒนาสุขภาพและจัดการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยมีอิสระในการคิด และตั้งเป้าหมายของการดำเนินงาน ของชุมชนเอง ภายใต้อำนาจ ทรัพยากร และต้นทุนของชุมชน ใช้ฐานความรู้ของชุมชน ร่วมกับความรู้นี้ใหม่ และเทคโนโลยี สร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามบริบทและหรือประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทั้งด้านการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิต โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ (๑) แกนนำ หรือตัวหลักในการนำคนในชุมชนดำเนินการ จัดการประเด็นของชุมชนไปสู่เป้าหมาย ร่วมกับทีม (Team) และเครือข่ายขับเคลื่อนงาน (๒) แผนการดำเนินงานของชุมชน (Plan) (๓) กิจกรรมดำเนินการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา (Activity) และ (๔) มีการมุ่งสู่เป้าหมายผลลัพธ์ (Result) ที่ตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิต

ตำบลจัดการคุณภาพชีวิตเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๒ ต่อเนื่องมาจนถึงปี ๒๕๖๔ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการพัฒนาตำบลจัดการคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการฝึกอบรม แนวทางการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ แต่ยังขาดในส่วนของการพัฒนาศักยภาพ อสม. และแกนนำที่เป็นรูปธรรมการดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิตในปี ๒๕๖๓ จึงได้ขอเสนอแนะการดำเนินงานให้มีการดำเนินการ ๑) พัฒนาศักยภาพแกนนำ เสริมสร้างทักษะการสื่อสารและการถ่ายทอดสู่การพัฒนาเป็นกระบวนการแบบมุ่งอนาคต ๒) ยกระดับความรู้จากพื้นที่เป็นชุดความรู้ชุมชนสร้างสุข ๓) พัฒนาคุณภาพ และศักยภาพในการติดตามเยี่ยมเสริมพลัง และ ๔) จัดการฐานข้อมูลของพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่กระจายไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ที่มีการระบาดหนักทั้งในกลุ่มประชาชนคนไทยและแรงงานต่างด้าว พบกลุ่มก้อนการระบาดทั้งในครอบครัว ชุมชน ตลาด สถานที่ทำงาน สถานบันเทิง แคมป์ที่พักคนงาน แคมป์ก่อสร้าง และเริ่มเข้าสู่การระบาดระลอกใหม่ ที่มีการปิดแคมป์คนงานในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล โดยระยะแรกผู้คนตระหนก วิดกกังวล หวาดกลัว และมีความไม่รู้จักกับโรค ตลอดจนวิธีการป้องกันตนเองจากโรค เนื่องจากเป็นโรคที่อุบัติขึ้นมาใหม่ ตลอดจนเกิดการลือคาวานประเทศ ผู้คนตกงาน ขาดรายได้ และอยู่ในภาวะขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในการป้องกันตัว หรือหากมีก็จะอยู่ในราคาสูงมาก มีประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงได้ แต่ในภาวะการระบาดของโรคโควิด 19 ณ ปัจจุบัน เชื่อว่าใหม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีอาการรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อจำนวนเตียงโรงพยาบาลสนาม เตียงหอผู้ป่วยวิกฤต ไอซียู อุปกรณ์และบุคลากรทางการแพทย์อาจไม่เพียงพอ สำหรับดูแลผู้ป่วย ระบบข้อมูลส่งต่อผู้ป่วยและการติดตามผู้ป่วยไม่เชื่อมโยงกัน ส่งผลทำให้อัตราผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น มีการแพร่ระบาดไปทั่วประเทศ และรุนแรง ในการแก้ไขปัญหาของประเทศด้วยมาตรการภาครัฐเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและภาคเอกชนในการระดมสรรพกำลังมาร่วมกันจัดการปัญหา ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต “ชุมชนสร้างสุข” จะเป็นพลังหนึ่งของประเทศในการทำให้ประชาชนตื่นรู้และร่วมกันจัดการตนเองให้เกิดความปลอดภัยจากโรคโควิด ๑๙ ด้วยการเสริมพลังคนในชุมชนได้ร่วมมือกันและลุกขึ้นจัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากที่ประสบพบเจอ ด้วยการดูแลสุขภาพชีวิต อย่างมีความสมดุลระหว่างสุขภาพกับเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำเนินชีวิตในวิถีใหม่ต่อไปได้

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานการขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการปฏิบัติตน ให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามตำบลวิถีชีวิตใหม่ปลอดภัยจากโควิด ๑๙ จึงได้พัฒนาหลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบล เพื่อกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิตที่ชัดเจนนำไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถวัดผลได้เป็นรูปธรรม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรนี้ มีมุ่งหมายและพัฒนาอยู่บนฐานของการใช้ชีวิตและผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื้อหา เป้าหมาย วิธีการเรียนการสอนในแต่ละบริบท และลักษณะของผู้ที่ผ่านหลักสูตรฯ จะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต มีความ

ยืดหยุ่น ให้ผู้เรียนคิดและประยุกต์ได้ ปฏิบัติได้ วัตถุประสงค์ได้ และใช้ได้จริงในชีวิต ที่แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต สามารถปฏิบัติการได้แบบบูรณาการกับนโยบายคนไทยทุกคนครบครันมีหมอปประจำตัว ๓ คน ที่มุ่งผลลัพธ์การดำเนินงาน ๓ ประการ คือ การเข้าถึงบริการ (Accessibility) ความมั่นคงด้านสุขภาพ (Security) และ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) พร้อมทั้งบูรณาการการพัฒนาและใช้ประโยชน์ฐานข้อมูล ในการบริหารจัดการ ช่วยเหลือ เมื่อประสบภัย ที่ทุกฝ่ายต้องทำงานร่วมกันเสริมพลังการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง เข้าถึงบริการสุขภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แนวคิดของหลักสูตร

หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เป็นหลักสูตรการขับเคลื่อนแบบขับเคลื่อนสังคมในวงกว้าง เอาฐานชุมชนหรือวิถีปฏิบัติของชุมชนเป็นที่ตั้ง คือ การกระจายความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งในแง่ระดับการถ่ายทอดที่เป็นแกนนำให้รู้และเข้าใจ ถ้าระดับปฏิบัติการก็จะมีระบบจัดการภายหลัง (post system) จะไปสู่การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษามาจากพื้นฐานทางด้านการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้นำในการจัดการยกระดับคุณภาพชีวิต ที่มุ่งเน้นปัญญาปฏิบัติ การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เติบโต เต็ม ต่อ ยอด สานพลังเครือข่าย เรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง หลากหลายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบท โดยมีแนวคิดสำคัญดังนี้

๑. แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในด้านสุขภาพ เป็นบุคคลที่รู้จักของคนในชุมชน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งการสื่อสารเนื้อหาทางวิชาการที่น่าสนใจ ดังนั้นการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ สำหรับแกนนำขับเคลื่อนระดับตำบล จะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะเหล่านี้

๒. การพัฒนาหลักสูตรและวิธีการจัดสาระกระบวนการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับทฤษฎีหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียน บนฐานชีวิตวิถีใหม่ (new normal) การเรียนรู้ด้วยตนเองเชิงปฏิบัติการ ธรรมชาติการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้หลักการและศาสตร์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รวมทั้งผู้สอน ก็จะต้องมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแกนนำขับเคลื่อนตำบลที่มีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบ การเรียนรู้แบบห้องเรียน (On-site, Classroom) โดยมีมาตรการเฝ้าระวังตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) หรือ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต On-demand เรียนผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ หรือ On-hand เรียนที่บ้าน ในรูปแบบผสมผสาน หรืออาจใช้วิธีอื่นๆ

อีกทั้งจัดให้มีวิชาการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ที่เน้นการประเมินว่า มีทักษะที่ครอบคลุมตามหลักสูตร ในบางกรณีไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมเต็มจำนวนชั่วโมง แต่เน้นการสร้างรูปแบบในพื้นที่จริง และมีวิธีนำเสนอผ่านออนไลน์

๓. การกำหนดสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับแกนนำขับเคลื่อนระดับตำบล ต้องคำนึงถึงความเข้าใจในบทบาทของแกนนำ การตระหนักในหน้าที่ เจตคติที่ดี เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนงาน ทักษะการสื่อสารและการเสริมสร้างพลังอำนาจชุมชน การเข้าใจสื่อ อาทิ การส่งสาร การออกแบบสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งทักษะการใช้เทคโนโลยี และเครือข่ายออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างแรงขับเคลื่อนให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจและมีระบบการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔. ความต้องการในการเรียนรู้ของแกนนำขับเคลื่อนตำบล เป็นการเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ไปใช้ขับเคลื่อนฐานภาคปฏิบัติ ที่สะท้อนสู่นโยบาย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนแบบพึ่งพาตนเองบนฐาน ทรัพยากร วัฒนธรรม และต้นทุนของชุมชน สร้างระบบการเฝ้าระวัง และป้องกันโรคในชุมชน พร้อมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ ในเกิดการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตใหม่

๕. สามารถนำไปใช้ได้ไม่จำกัดเฉพาะในแวดวงวิชาการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเท่านั้น แต่มุ่งขยายฐานการสอนออกไปนอกกระทรวงสาธารณสุข พร้อมทั้งสร้างกระบวนการให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการโดยมีผู้เรียนสำคัญที่สุด วิทยาการจะเป็นเพียงผู้จัดโอกาส กระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายคิด วิเคราะห์ ปัญหาหรือความต้องการ มีการเรียนรู้จากข้อมูลจริง ปฏิบัติจริง ในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานบุคคลพอใจ มีความสุข ตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลตนเอง วิชาการ ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ทั้ง ๕ แห่ง หน่วยงานสาธารณสุข หรือผู้สนใจ ทุกหน่วยงานทุกองค์กร นำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต (Gatekeeper) เพื่อให้มีมาตรฐานไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

๑. ต่อยอดการพัฒนาทักษะ และเพิ่มขีดความสามารถแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ในการปฏิบัติการดูแลส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจ สุขภาพการเงิน และความเป็นปึกแผ่นของคนในชุมชน จัดสภาวะแวดล้อม การป้องกันและเฝ้าระวังป้องกันโรค โดยเฉพาะโรคโควิด ๑๙ การบริหารจัดการยกระดับคุณภาพชีวิต รวมไปถึงการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชน ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการขับเคลื่อนตำบลสู่การเป็นตำบลเข้มแข็ง ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี

๒. เพื่อให้แกนนำขับเคลื่อนตำบล มีบุคลิกภาพ เจตคติ มนุษยสัมพันธ์มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคเชิงบวก เช่น การระวังป้องกันตัวเองมากขึ้น ในส่วนบุคคล การระวังตัวเองมากขึ้นในส่วนของสถานที่หรือผู้ให้บริการ ตลอดจนการเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติที่ดี เพื่อให้มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ และความรับผิดชอบต่อสังคม

๓. เพื่อให้แกนนำขับเคลื่อนตำบล ตระหนักและมีส่วนร่วมในการปรับทัศนคติต่อการเป็นแกนนำที่สามารถดูแลส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันตนเอง และเฝ้าระวัง ควบคุมติดต่อ โรคไม่ติดต่อเรื้อรังและโรคอุบัติใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรคโควิด 19 และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ กระทรวงสาธารณสุข

หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

ความนำ

สุขภาพเป็นเรื่องของทุกคน และเป็นพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระบบสุขภาพแนวใหม่มุ่งให้การดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิ และเป็นเรื่องการบริหารจัดการตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมในการสร้างเสริมสุขภาพให้ดี ป้องกันโรคก่อนป่วย เข้าถึงบริการสุขภาพและการประกันสุขภาพ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ประชาชนและชุมชนจะต้องมีพลังร่วมกันดูแลรักษาสุขภาพตนเองให้ดี เป็นผู้นำด้านสุขภาพรอบด้าน ภาครัฐและภาคสังคมให้ความสำคัญในการส่งเสริม ค้ำครองสุขภาพของประชาชน ให้ดีขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับบุคคลจนถึงระบบสุขภาพที่เข้มแข็ง ผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกาศตนเข้าร่วมส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ที่กระจายไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ที่ผู้คนตระหนก วิตกกังวล หวาดกลัว และมีความไม่รู้จักกับโรค ตลอดจนวิธีการป้องกันตนเองจากโรค เนื่องจากเป็นโรคที่อุบัติขึ้นมาใหม่ ตลอดจนเกิดการลือคดวุ่นประเทศ ผู้คนตกงาน ขาดรายได้ และอยู่ในภาวะขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในการป้องกันตัว หรือหากมีก็จะมีอยู่ในราคาสูงมาก มีประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงได้ ในการแก้ไขปัญหาของประเทศด้วยมาตรการภาครัฐ เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและภาคเอกชนในการระดมสรรพกำลังมาร่วมกันจัดการปัญหา โดยตำบลจัดการคุณภาพชีวิต “ชุมชนสร้างสุข” จะเป็นพลังหนึ่งของประเทศในการทำให้ประชาชนตื่นรู้และร่วมกันจัดการตนเองให้เกิดความปลอดภัยจากโรคโควิด ๑๙ มีความสมดุลระหว่างสุขภาพกับเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำเนินชีวิตในวิถีใหม่ต่อไปได้

แกนนำขับเคลื่อนตำบล มีความสำคัญยิ่งในการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ตลอดจนเป็นผู้นำของคนในชุมชนในด้านสุขภาพ และในด้านต่าง ๆ เป็นต้นแบบในการดูแลตนเอง รวมทั้งยังเป็นผู้ที่รู้กระบวนการในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพกาย สุขภาพใจ หรือสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีบนพื้นฐานบริบท ทรัพยากร และทุนทางสังคมของชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานการขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานและการปฏิบัติตน ให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด 19 ดังนั้นจึงมีการพัฒนาหลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เพื่อให้สอดคล้องและตอบรับกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มุ่งหวังพัฒนาแกนนำขับเคลื่อนให้มีความพร้อมในการเป็นนักเคลื่อนไหวในชุมชน รู้กระบวนการของชุมชน คิดเชื่อมโยงปัญหาของชุมชนตนเองตามบริบทที่ตนเผชิญอยู่ มีความรอบรู้และสื่อสารความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา มีทักษะในการสร้างพลัง และเสริมแรงใจ พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้ให้ประชาชนได้สร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเองในชุมชน เพื่อเกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตามการดำเนินงานต่อยอด ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด 19

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรเน้นที่จุดหมาย เพื่อพัฒนาแกนนำขับเคลื่อน ให้มีความรู้ ความชำนาญในการมีภาวะผู้นำ ในการขับเคลื่อนชุมชน มีทักษะและใช้ศักยภาพการสื่อสารในการสร้างความร่วมมือ โดยไม่นำประเด็นสุขภาพมาเป็นตัวตั้ง เปิดวาระเพื่อให้นำไปสู่เรื่องสุขภาพ อธิบายความรู้ ออกมาเป็นภาพ ใช้ประสบการณ์จากชีวิตจริง สร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นเกิดการปฏิบัติตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ

๒. มุ่งเน้นเชิงปฏิบัติการ เน้นการเรียนรู้ และเสริมพลังสุขภาพ ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้เกิดระบบการดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประสานความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ท้องถิ่นและเอกชน

๓. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ฝึกอบรมบนฐานทุนเดิม ด้วยการเรียนแบบผ่อนส่ง ด้วยวิธีการที่ทำและมืออยู่แล้ว เพียงจัดระบบของผู้ที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ มาสร้างความเข้าใจเพิ่มเติมแล้ว ยกย่องพร้อมชื่นชมเกียรติ หรือการประเมินทักษะที่ครอบคลุมตามหลักสูตร โดยไม่ฝึกอบรมเพิ่มจำนวนชั่วโมง แต่ให้สร้างรูปแบบในพื้นที่จริง และมีวิธีนำเสนอ ผ่านออนไลน์ รวมถึงเป็นหลักสูตรที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน

๔. มีความสามารถบริหารจัดการเชิงระบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีคุณค่า สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่นและประเทศไทย ตลอดจนชุมชน มีความมั่นคงในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๕. มีบุคลิกภาพ เจตคติ มนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมสุขภาพ เหมาะสมกับงานตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

๖. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล และชุมชน สังคม เน้นความเข้าใจ ความชำนาญด้วยการปฏิบัติจริง โดยนำหลักสุนทรียะเข้าไปช่วย ยกย่องความสามารถของแกนนำขับเคลื่อนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและถ่ายทอดการสื่อสารให้เกิดการขับเคลื่อนชุมชน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับแกนนำขับเคลื่อนตำบลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สามารถเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมได้ทันเหตุการณ์ สามารถสื่อสารทางด้านสุขภาพ มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีกระบวนการในการสื่อสารที่เหมาะสมต่อเหตุการณ์และบริบทในพื้นที่ ให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ด้านผู้นำ อาทิ สื่อสารความคิด การเจรจา การโน้มน้าวใจ เป็นต้นแบบด้านการปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิด แรงบันดาลใจ และแรงจูงใจต่อประชาชนให้ตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเองอย่างเป็นสิ่งสำคัญ เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบล

- ทำความเข้าใจชุมชน ทั้งในประเด็นของทุนและสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน และปัญหาของชุมชน ในมุมมองของการคิดเชิงระบบ การบูรณาการความคิดอย่างเชื่อมโยง และผสมผสานความคิดเชิงสร้างสรรค์
- ออกแบบแนวความคิด และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผสมผสาน พหุมติ ความมีชีวิต วิถีปฏิบัติ และสุนทรียะด้านสุขภาพ
- สื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะประเด็นทางด้านสุขภาพให้ชุมชนสามารถเข้าใจได้ง่าย พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะการเข้าถึงข้อมูล การใช้เทคโนโลยี และเข้าถึงการตัดสินใจการมีส่วนร่วมด้านสุขภาพด้วยตนเอง
- จุดประกายการมีส่วนร่วมของชุมชน อำนวยความสะดวกให้ชุมชนได้คิด สร้างรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน นำไปสู่การวางแผนในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ

- ขับเคลื่อนชุมชนในประเด็นปัญหาของชุมชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการแก้ไขประเด็นปัญหาของชุมชน มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

สมรรถนะและทักษะของแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ตามโครงสร้างหลักสูตร

๑. **ความสามารถในการคิด และการจัดการความคิด** เป็นความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเป็นระบบและเชื่อมโยงความคิดอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การออกแบบและจัดการความคิด สามารถสรุป และประมวลความคิด นำสู่การสร้างองค์ความรู้ แนวความคิด หรือเป้าหมายในการดำเนินงาน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงระบบ
- ทักษะการคิดสร้างสรรค์
- ทักษะการเชื่อมโยงความคิด
- ทักษะการคิดเชิงสุนทรีย์

๒. **ความสามารถในการเข้าใจชุมชน** การประยุกต์ใช้ และการจัดการคุณภาพชีวิต เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจกับบริบทชุมชน รู้จักทุนของชุมชน สามารถวิเคราะห์ และประเมินสภาพของชุมชนได้อย่างถ่องแท้ สามารถประยุกต์ และนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการจัดการชุมชน ก่อเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง นำไปสู่การเกิดปัญญาปฏิบัติในชุมชน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการเข้าใจตนเอง และชุมชน
- ทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- ทักษะการเป็นพลเมืองดี และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ทักษะการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

๓. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาได้อย่างมีสุนทรีย์ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและชุมชน รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน
- ทักษะการถ่ายทอดความรู้ และการประชาสัมพันธ์
- ทักษะการเจรจาต่อรอง และสร้างแรงจูงใจ

๔. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการใช้เทคโนโลยี

- ทักษะการสร้างเนื้อหา และการวิเคราะห์เนื้อหา
- ทักษะการผลิตสื่อ

๕. **ความสามารถในการอำนวยความสะดวก และการขับเคลื่อนชุมชน** เป็นความสามารถในเป็นประสานงาน การเป็นพี่เลี้ยง การช่วยในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจ และร่วมกันลงมือทำกับ ชุมชน ช่วยกันสร้างความเข้าใจของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ พหุมิติ ความคิด และวิถีปฏิบัติของชุมชน ประยุกต์ความรู้มาใช้ในขับเคลื่อนชุมชน และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดย คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการเป็นผู้นำ
- ทักษะการอำนวยความสะดวก
- ทักษะการสร้างเครือข่าย และการประสานงาน

กลุ่มเป้าหมายและคุณสมบัติ

๑. แกนนำขับเคลื่อนระดับตำบล ในพื้นที่เป้าหมาย ๗,๒๕๕ ตำบล

๒. คุณสมบัติ

- มีภาวะความเป็นผู้นำ
- มีความสามารถในการสื่อสาร และถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้
- มีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าที่จะลงมือทำ หรือเริ่มสิ่งใหม่ๆ
- มีความพร้อมและความสนใจ
- มองเห็นเรื่องสุขภาพเป็นวิถีชีวิต

โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการฝึกอบรมเป็นไปตามปรัชญา หลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถาบันฝึกอบรมอาสามัครสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมแกนนำขับเคลื่อนตำบลคุณภาพชีวิต จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรมแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

๑. สารการเรียนรู้

กำหนดเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนรู้ไว้ ๖ วิชา จำนวน ๓๖ ชั่วโมง โดยใช้เวลาเรียนภาคทฤษฎี จำนวน ๙.๕ ชั่วโมง ฝึกปฏิบัติ ๒๖.๕ ชั่วโมง ได้แก่

๑. วิชาแกนนำขับเคลื่อน ในตำบลจัดการคุณภาพชีวิต
๒. วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน
๓. วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรียพลานามัย
๔. วิชาการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนชุมชน
๕. วิชาสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในขับเคลื่อนชุมชน
๖. วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และนักระบวนกร

หัวข้อ/วิธีการ/ระยะเวลา

หัวข้อวิชา	วิธีการ	ระยะเวลา
๑. วิชาแกนนำขับเคลื่อน ในตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	การทบทวนตนเอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยน	๑ ชั่วโมง
๒. วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน	การเสวนา การตั้งคำถามชวนคิดชวนคุย แลกเปลี่ยนอภิปราย การบรรยายฝึกปฏิบัติ	๕ ชั่วโมง
๓. วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรียพลานามัย	การศึกษากรณีตัวอย่าง แสดงความเห็น การตั้งคำถามกระตุ้นชวนคิดชวนคุยในมุมที่แตกต่างในการปฏิบัติในบริบทต่างจากความคุ้นชิน ทดลองทำในสิ่งที่ไม่เคย ประเมินทักษะ การบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ	๕ ชั่วโมง
๔. วิชาการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน	นำสิ่งที่ปฏิบัติมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้จากกรณีตัวอย่าง แลกเปลี่ยนความเห็น ทดลองทำ การบรรยาย อภิปราย ฝึกปฏิบัติ ปฏิบัติจริงในพื้นที่	๗ ชั่วโมง
๕. วิชาสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนชุมชน	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึก ประโยชน์ที่ได้รับ ความคาดหวัง การบรรยาย อภิปราย กรณีศึกษา ฝึกปฏิบัติ ปฏิบัติจริง	๖ ชั่วโมง
๖. วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักระบวนกร	ปฏิบัติการจริงในพื้นที่ แลกเปลี่ยน เติบโต อภิปราย การบรรยาย	๑๒ ชั่วโมง

๒. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลคุณภาพชีวิต มีดังนี้

๑. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะ ในการแสดงบทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบลคุณภาพชีวิต

๒. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในการสำรวจและวิเคราะห์ชุมชน สามารถทำความเข้าใจกับชุมชนได้อย่างทอ้งแท้ และสามารถวางแผนหรือออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชนได้

๓. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในคิดเชิงสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงความคิดแบบพหุมิติ เชื่อมโยงความคิดในทุกระดับ และการบูรณาการสุนทรียพละนามัย

๔. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในการสื่อสารในภาวะวิกฤต การสื่อสารเพื่อเจรจาโน้มน้าว และการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน

๕. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในการฟังและจับใจความสำคัญ และสามารถสร้างเนื้อหาสร้างคำสำคัญในการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนได้

๖. มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการวิเคราะห์ข่าว สื่อ และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่และการถ่ายทอดไปยังชุมชน

๗. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ เพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

๘. มีความรู้ ความเข้าใจ เจตนคติและทักษะในการอำนวยการ ประสานงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสร้างเครือข่ายชุมชนในการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน

๓. มาตรฐานรายวิชา

๓.๑ วิชาแกนนำขับเคลื่อน ในตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงความหมาย และบทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบลได้

๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตนคติที่ดีต่อการเป็นแกนนำขับเคลื่อนตำบล

๓. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงตำบลจัดการคุณภาพชีวิตได้

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของการเป็นแกนนำขับเคลื่อน เข้าใจในลักษณะของพื้นที่ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต สามารถประเมินบริบทของชุมชน และบูรณาการความรู้ให้เกิดการขับเคลื่อนด้านสุขภาพในชุมชน

คำอธิบายรายวิชา

แนวคิดการพัฒนาชุมชนสุขภาวะ การพัฒนาชุมชนแบบนักรบปฏิบัติ การสร้างสังคมสุขภาวะ บทบาทแกนนำในการขับเคลื่อนในตำบลจัดการคุณภาพชีวิต วิธีการเชื่อมโยงและบูรณาการงานกับตำบลจัดการคุณภาพชีวิต การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้พึ่งพาตนเอง การสร้างสรรคงานทางสุขภาวะ กิจกรรมในการขับเคลื่อนงาน การเผยแพร่และการประเมินการขับเคลื่อนงานทางสุขภาวะ

ขอบเขตรายวิชา

๑. แกนนำขับเคลื่อนตำบล

๑.๑. ความหมายของแกนนำขับเคลื่อนตำบล

๑.๒. คุณลักษณะ และบทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบล

- ๑.๓. ทักษะ และสมรรถนะของแกนนำ
๒. ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

๓.๒ วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน ๕ ชั่วโมง

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงวิธีการ รูปแบบ และแนวทางการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงระบบได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงระบบ และการเชื่อมโยงความคิด
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงความหมายชุมชน
๔. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายแนวคิดของชุมชนวิถีการจัดการสุขภาพได้
๕. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายแนวคิดและหลักการการวิเคราะห์ชุมชนได้
๖. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงปัญหาของชุมชนได้
๗. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาชุมชนได้
๘. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงแผนการวางแผนในการแก้ไขปัญหาชุมชนได้

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลคุณภาพชีวิต แสดงถึงการมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ การมองภาพรวม ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดกับการวิเคราะห์ปัญหาในชุมชน แสดงถึงความรู้และความเข้าใจในการวิเคราะห์ชุมชน สามารถค้นหาปัญหาของชุมชนได้ และยังสามารถวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อการวางแผนและพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาการวางแผนเป้าหมาย วิธีการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ การเชื่อมโยงความคิด การวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง การประเมินตนเอง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ รวมถึงศึกษาถึงลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน แนวคิดของชุมชนจัดการสุขภาพ และการวิเคราะห์ชุมชนเพื่อค้นหาปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาลงมือการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆในการทำงานชุมชน

ขอบเขตรายวิชา

๑. การคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหา
  - ๑.๑. ความหมายของการคิดวิเคราะห์
  - ๑.๒. กระบวนการคิดวิเคราะห์
๒. การคิดเชิงระบบ และการเชื่อมโยงความคิด
  - ๒.๑. ความหมายของการคิดเชิงระบบ
  - ๒.๒. หลักการคิดเชิงระบบ
  - ๒.๓. แนวทางการเชื่อมโยงความคิด และการมองภาพรวม
๓. ชุมชน
  - ๓.๑. ความหมายของชุมชน
  - ๓.๒. ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน
  - ๓.๓. แนวคิดชุมชนวิถีการจัดการสุขภาพ
  - ๓.๔. ความหมายและหลักการวิเคราะห์ชุมชน

- ๓.๕. ความสำคัญของการวิเคราะห์ชุมชน และการค้นหาปัญหา
- ๓.๖. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ชุมชน
- ๔. ลงพื้นที่ชุมชน ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ชุมชนจริง

๓.๓ วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรียพละนามัย ๕ ชั่วโมง

วัตถุประสงค์รายวิชา

- ๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้
- ๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการคิดเชิงบูรณาการ และสุนทรียพละนามัยได้
- ๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชนได้

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต แสดงถึงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ และปฏิบัติการคิดเชิงสร้างสรรค์ และบูรณาการความคิดในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมถึงการออกแบบแผนงาน หรือแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาแนวความคิด หลักการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงบูรณาการ การเสริมสร้างพลังความคิด ลักษณะงานสร้างสรรค์ กิจกรรมเชิงบูรณาการความคิดอย่างสร้างสรรค์ ความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ให้ก่อเกิดนวัตกรรม การออกแบบการเรียนรู้เพื่อก่อเกิดงานอย่างสร้างสรรค์

ขอบเขตรายวิชา

- ๑. การคิดเชิงสร้างสรรค์
  - ๑.๑. ความหมายของการคิดสร้างสรรค์
  - ๑.๒. กระบวนการและหลักการคิดเชิงสร้างสรรค์
- ๒. การคิดเชิงบูรณาการ
  - ๒.๑. ความหมายของการบูรณาการ
  - ๒.๒. หลักและแนวการคิดเชิงบูรณาการ
- ๓. สุนทรียภาพ และความเป็นมนุษย์
  - ๓.๑. ความหมายของสุนทรียศาสตร์ สุนทรียภาพ
  - ๓.๒. ความรู้ และประสบการณ์เชิงสุนทรียภาพ
- ๔. สุนทรียภาพกับการพัฒนาชุมชน
  - ๓.๑. ความงาม สุนทรียภาพของชุมชน
  - ๓.๒. คุณค่าของสุนทรียภาพกับการพัฒนาชุมชน
  - ๓.๓. สุนทรียภาพกับการสร้างแรงบันดาลใจคนชุมชน
  - ๓.๔. วิธีการทำงานร่วมกันอย่างมีสุนทรียภาพ
- ๕. การออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชนเชิงสร้างสรรค์

๓.๔ วิชาการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน ๗ ชั่วโมง

วัตถุประสงค์รายวิชา

- ๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงความหมายและหลักของการสื่อสารได้
- ๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงสำคัญคำของการสื่อสาร (Key Message) ได้

๖. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และแสดงค่าของการสื่อสาร (Key Message) ได้
๗. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังอย่างเข้าใจ
๘. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการพูดแบบตรงประเด็นและเข้าถึง
๙. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายหลักของการถ่ายทอดความรู้ได้
๑๐. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้
๑๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร สามารถวิเคราะห์คำสำคัญ (Key message) ในการสื่อสารได้ มีทักษะการฟังอย่างเข้าใจ สามารถพูดตรงประเด็นและเข้าถึงชุมชน ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้หรือข้อมูลด้านสุขภาพให้กับชุมชน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านสุขภาพต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อเสริมแรงและขับเคลื่อนในประชาชนเกิดการตระหนักและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของการสื่อสาร แนวทางการวิเคราะห์สาร และค้นหาคำสำคัญ (Key message) ในการสื่อสาร ฝึกทักษะการฟัง การพูด การถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ รวมไปถึงแนวทางการออกแบบเนื้อหาในการสื่อสาร

ขอบเขตรายวิชา

๑. การสื่อสาร
  - ๑.๑. ความหมายและหลักการของการสื่อสาร
  - ๑.๒. องค์ประกอบของการสื่อสาร
๒. การวิเคราะห์สาร และคำสำคัญในการสื่อสาร (Key message)
  - ๒.๑. เทคนิคการค้นหาคำสำคัญในการสื่อสาร (Key message)
  - ๒.๒. เทคนิคการออกแบบและสร้างเนื้อหา (content) ให้ตรงใจชุมชนและทันสมัย
๓. การฟัง ชุมชน และการสะท้อนปัญหา
  - ๓.๑. การประยุกต์ใช้เทคนิคการฟังเพื่อการเข้าใจชุมชน
  - ๓.๒. การสะท้อนปัญหาชุมชนจากการฟัง
๔. การพูด และการถ่ายทอดความรู้
  - ๔.๑. หลักการพูด และถ่ายทอดความรู้
  - ๔.๒. เทคนิคการพูดอย่างไรให้คนสนใจ
๕. การประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ
  - ๕.๑. หลักการประชาสัมพันธ์
  - ๕.๒. การประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ: ประชาสัมพันธ์อย่างไรถึงจะเข้าถึงชุมชน

๓.๕ วิชาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนชุมชน

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และจำแนกข่าวสารได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และตัดต่อวิดีโอได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถผลิตโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานสุขภาพได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลชุมชนผ่านการเป็น Youtuber ได้

๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการ Facebook Live เพื่อการถ่ายทอดผลงานชุมชนได้

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในความหมายของสื่อและสารสนเทศ วิเคราะห์และรู้เท่าทันสื่อ สามารถออกแบบและผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนชุมชน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี การวิเคราะห์และรู้เท่าทันสื่อ การผลิตและออกแบบสื่อสร้างสรรค์ การฝึกทักษะการผลิตสื่อเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

ขอบเขตรายวิชา

๑. สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี

๑.๑. ความหมายสื่อ สารสนเทศ

๑.๒. เทคโนโลยีในการชุมชน (สมาร์ทโฟน, Facebook, YouTube)

๑.๓. เทคนิคการวิเคราะห์ผลิตสื่อและข่าวสาร: รู้ได้อย่างไรว่าข่าวเท็จหรือข่าวจริง

๑.๔. จรรยาบรรณของการผลิตสื่อ: ความรับผิดชอบต่อสื่อที่ผลิต

๒. การผลิตสื่อสร้างสรรค์

๒.๑. แนวคิดการผลิตสื่อสร้างสรรค์

๒.๒. เทคนิคการออกแบบสื่อในการขับเคลื่อนชุมชน: สื่อแบบไหนได้ที่ใจคน

๒.๓. การถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และการตัดต่อวิดีโอด้วยสมาร์ทโฟน*

๒.๔. การสร้างกราฟิก ภาพประกอบ และโปสเตอร์สื่อประชาสัมพันธ์ด้วยสมาร์ทโฟน*

๒.๕. การเป็น You tuber สร้างสรรค์และการขับเคลื่อนชุมชน*

๒.๖. การ Live Facebook เพื่อการถ่ายทอดผลงานชุมชนอย่างมืออาชีพ*

หมายเหตุ สามารถเลือกเนื้อหาได้ตามความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่

๓.๖ วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงแนวคิดและลักษณะของการอำนวยความสะดวกได้

๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการขับเคลื่อนชุมชนได้

๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงรูปแบบและแนวคิดต่างๆ ของการขับเคลื่อนชุมชนได้

๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการขับเคลื่อนชุมชนได้

๖. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลของการขับเคลื่อนชุมชนได้

มาตรฐานรายวิชา

แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต แสดงถึงแนวคิดของการอำนวยความสะดวก สามารถสร้างบรรยากาศ และเสริมแรงให้ชุมชนเกิดการคิด การดำเนินงานร่วมกัน ในการวางแผนและแก้ไขปัญหาของชุมชน ตลอดจนสามารถแสดงบทบาท และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการเป็นแกนนำขับเคลื่อน สามารถประยุกต์ใช้แนวความคิด และทักษะจากการศึกษาในวิชาต่างๆ ก่อนหน้าในการขับเคลื่อนชุมชน สร้างบรรยากาศและเสริมพลังให้ชุมชนเกิดการคิดวิเคราะห์ มองหาปัญหา และวางแผนแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งตั้งศักยภาพของชุมชนในก้าวสู่ชุมชนจัดการคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับแนวคิดและลักษณะของการอำนวยการ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการอำนวยการ พร้อมทั้งศึกษาเทคนิคในการประยุกต์ใช้การอำนวยการในการขับเคลื่อนชุมชน ฝึกกระบวนการอำนวยการ การสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน การสร้างบรรยากาศในการเป็นชุมชนแห่งการคิดสู่ชุมชนวิถีสุขภาพดี และ ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและลักษณะของการอำนวยการ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการอำนวยการ พร้อมทั้งศึกษา เทคนิคในการประยุกต์ใช้การอำนวยการในการขับเคลื่อนชุมชน ฝึกกระบวนการอำนวยการ การสร้างเครือข่าย การดำเนินงาน การสร้างบรรยากาศในการเป็นชุมชนแห่งการคิดสู่ชุมชนวิถีสุขภาพดี

ขอบเขตรายวิชา

๑. การอำนวยการ

๑.๑. แนวคิดและลักษณะของการอำนวยการ

๑.๒. องค์ประกอบของการอำนวยการ

๑.๓. เทคนิคและการประยุกต์ใช้การอำนวยการในการขับเคลื่อนชุมชน

๒. หลักการขับเคลื่อนชุมชน

๒.๑. การขับเคลื่อนชุมชน

๒.๒. การประเมินผลการขับเคลื่อนชุมชน

๓. รูปแบบและแนวคิดในการขับเคลื่อนชุมชน

๓.๑. ความงาม ความเข้าใจ และสุนทรีย์สุขภาพในการขับเคลื่อนชุมชน

๓.๒. วัฒนธรรม ธรรมเนียม และประเพณี กับการขับเคลื่อนชุมชน

๔. ฝึกปฏิบัติในการขับเคลื่อนชุมชน

๔. ระยะเวลาการฝึกอบรม

ระยะเวลาอบรมตลอดหลักสูตร ๑๔ วัน ๓๖ ชั่วโมง ใช้เวลาเรียนภาคทฤษฎีในห้องเรียน จำนวน ๙.๕ ชั่วโมง และเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๖.๕ ชั่วโมง

๕. วิธีการฝึกอบรม

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับแกนนำขับเคลื่อน โดยการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รายละเอียดดังนี้

๕.๑ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคทฤษฎี

๑. เน้นกระบวนการ: กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นและ

แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ อภิปราย ตั้งประเด็นคำถาม เพื่อดึงศักยภาพของผู้เรียน

๒. วิธีการบทบาทสมมติ ร่วมกันวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๓. วิธีการศึกษาสถานการณ์จริง ตัวอย่างของจริง หรือบุคคลต้นแบบในประเด็นนั้นๆ

๔. วิทยากรบรรยายสรุป และทบทวนความรู้

๕. ศึกษาใบความรู้ วัสดุทัศน เกม และสื่อออนไลน์

๖. วิธีการแบ่งกลุ่ม ระดมความคิด สร้างการมีส่วนร่วม และร่วมกันเสนอผลงานกลุ่ม

๗. สรุปความรู้ บทเรียน ร่วมกันเติมเต็ม และวิทยากรเพิ่มเติมเนื้อหา

๕.๒ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

๑. ฝึกปฏิบัติตามใบงาน

๒. ฝึกการนำเสนอ การถ่ายทอดและการสื่อสาร
๓. ฝึกการเป็นนักกระบวนการในการ อำนวยความสะดวกประชุมกลุ่ม
๔. บูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษาสู่การปฏิบัติงานจริงในการออกแบบสื่อด้านสุขภาพ เพื่อใช้ในการสื่อสารให้เกิดประชาชนเกิดความตระหนัก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ
๕. บูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษาสู่การปฏิบัติงานจริงในการขับเคลื่อนชุมชน ในมิติด้านสุขภาพ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน โดยคำนึงถึง กลุ่มเป้าหมาย บริบท และทุนทรัพย์ทางสังคม ของพื้นที่ตนเอง

๖. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. ใบความรู้
๒. ใบงาน
๓. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/คลิปภาพ/คลิปเสียง/สื่อวีดิทัศน์/เกมหรือสื่อออนไลน์
๔. อุปกรณ์ประกอบการประชุมกลุ่ม/การฝึกปฏิบัติ
๕. ตัวอย่างของจริง/วิเคราะห์เหตุการณ์จริง
๖. แบบทดสอบ

แหล่งการเรียนรู้

๑. เว็บไซต์กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานด้านสุขภาพ
๒. สื่อต่างๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร จุลสาร รายงานประจำปี รายงานสถานการณ์สุขภาพ งานวิจัย บทความวิชาการ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เป็นต้น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

๗. การวัดและประเมินผล/เครื่องมือ

การประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน จะดำเนินการร่วมกันหลายวิธี โดย

๑. แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ต้องเข้ารับการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนดทุกรายวิชา
๒. การวัดผลและประเมินผล ใช้รูปแบบว่าวัดระดับความรู้ ควบคู่กับการวัดระดับพฤติกรรม และทักษะที่แสดงออกระหว่างเรียน โดยวิธี

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
๑. ผู้เรียนทำใบงาน	ใบงานในแต่ละหัวเรื่องวิชา	ผ่าน - ทดสอบความรู้ความเข้าใจในแต่ละรายวิชา
๒. สังเกตพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การมีส่วนร่วมแบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ผ่าน - แสดงพฤติกรรมการทำงานมีส่วนร่วมระหว่างเรียน (ตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น) - แสดงพฤติกรรมการทำงานมีส่วนร่วมภายในกลุ่ม (ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำงานเป็นทีม)

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
๓. ประเมินการนำเสนอผลงาน และการ อำนวยความสะดวก	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน และการอำนวยความสะดวก	ผ่าน - นำเสนอผลงานตนเอง - นำเสนอผลงานร่วมกับกลุ่ม และทำงานเป็นทีม - อำนวยความสะดวก และสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมในห้องเรียนหรือในกลุ่ม
๔. ประเมินการประยุกต์ และการ นำไปใช้	แบบประเมินโครงการขับเคลื่อน ชุมชน	ผ่าน - มีโครงการขับเคลื่อนชุมชน - สามารถวิเคราะห์ และ ประเมินผลโครงการได้ พร้อมทั้ง แก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

๘. การจบการศึกษา

การจบการศึกษาของหลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ผู้จบหลักสูตรจะได้รับ
ประกาศนียบัตรจบการเรียนรู้หลักสูตรแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต
เงื่อนไขของการจบการศึกษา:

- เข้ารับการเรียนครบทุกรายวิชาทั้งในหัวข้อของการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ (๓๖ ชั่วโมง)
- ผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลหลังการเรียนรู้
- มีผลการปฏิบัติงานจริงตามแผนสะสมงาน

แผนการจัดการเรียนรู้

วิชาแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

แนวคิดรวบยอดของวิชา

ศึกษาบทบาท สมรรถนะ และทักษะของแกนนำในการขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ความเชื่อมโยงและบูรณาการงานกับตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงความหมาย และบทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบลได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นแกนนำขับเคลื่อนตำบล
๓. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงตำบลจัดการคุณภาพชีวิตได้

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปฐพี สีเทียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- สไลด์บรรยาย
- เกม Kahoot เรื่องบทบาทและสมรรถนะของแกนนำขับเคลื่อนตำบล
- วีดิทัศน์ เรื่อง ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ แกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

๑. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการตั้งคำถามว่า “รู้หรือไม่ว่าแกนนำตำบลคืออะไร” และถามต่อว่า “แล้วคิดว่าตัวเองเป็นแกนนำตำบลหรือไม่” เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น ร่วมกัน เป็นการทบทวน และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนว่าเข้าใจตนเอง หรือรู้จักตัวเองมากแค่ไหน
  ๒. วิทยากรสรุปถึงความหมายของแกนนำขับเคลื่อนตำบล คุณสมบัติ เพื่อนำเข้าสู่หัวข้อการสอนต่อไป
  ๓. จากนั้นวิทยากรเปิดประเด็นถามเรื่องของ “รู้หรือไม่ว่าบทบาท หน้าที่ และความสามารถของแกนนำมีอะไรบ้าง” ให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น และนำเข้าสู่การเล่นเกม kahoot เรื่อง บทบาทแกนนำขับเคลื่อนตำบล ให้ผู้เรียนนำมือถือสมาร์ทโฟนขึ้นมาโหลดแอปพลิเคชัน Kahoot เมื่อพร้อมแล้ว วิทยากรแนะนำวิธีการเล่น แจกกติกา จากนั้นเริ่มคำถามทีละข้อ ให้ผู้เข้ารับ การอบรมตอบทีละข้อ ภายใน ๒ วินาที จนครบ ๕ ข้อ สรุปคะแนน วิทยากรสรุปเนื้อหาเพิ่มเติม และ นำเข้าสู่การแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันคิด และวิพากษ์ถึงบทบาท หน้าที่ และความสามารถของแกนนำ
  ๔. แบ่งกลุ่มกลุ่มละ ๔-๕ คน หรือตามบริบท และความเหมาะสมของผู้เข้าเรียน ให้เวลา ๕ นาที ในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในหัวข้อดังต่อไปนี้
    - บทบาท หน้าที่ของแกนนำขับเคลื่อนตำบล
    - ความสามารถของแกนนำขับเคลื่อนตำบลที่ควรจะมี
- *ทั้งนี้ ให้แต่ละกลุ่มกำหนดประธาน และเลขา พร้อมทั้งตั้งชื่อของกลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอกลุ่มละ ๒ นาที

๕. วิทยากรบรรยายสรุปบทบาทหน้าที่ และสมรรถนะของแกนนำ จากที่ทุกกลุ่มนำเสนอ และนำเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด พร้อมทั้งสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน

กิจกรรมที่ ๒ ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

๑. วิทยากรเปิดประเด็นคำถาม “ตำบล คืออะไร” ให้ผู้เข้าเรียนได้ร่วมกันวิพากษ์และเสนอความคิดเห็นร่วมกัน จากนั้นวิทยากรสรุปถึงความหมายของตำบล แล้วถามต่อว่า “ตำบลของท่านเป็นอย่างไร” “ตำบลของท่านประกอบไปด้วยอะไรบ้าง” “มีการดำเนินงานร่วมกันหรือไม่อย่างไร”
๒. จากนั้นวิทยากรสรุปองค์ประกอบของตำบลตามที่ผู้เรียนเสนอ และเน้นเสริมในเรื่องของการทำงานร่วมกัน พร้อมกับยกตัวอย่าง ๑ ตำบล แต่มี ๒ รพ.สต. แต่ทั้ง ๒ แห่งก็ต้องทำงานร่วมกัน สอดประสานการให้ให้เป็นเนื้องานของตำบลเดียวกัน แม้จะมี ๒ รพ.สต. ก็ตาม ซึ่งนั่นจะเป็นหนึ่งในหน้าที่ของแกนนำหลักในการขับเคลื่อนให้เกิดการบูรณาการงานร่วมกัน นำไปสู่การเป็นตำบลจัดการตนเอง ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต
๓. จากนั้นตั้งคำถามต่อว่า “ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต คืออะไร” แล้วถามต่อว่า “แล้วคิดตำบลของท่านเป็นตำบลจัดการคุณภาพชีวิตหรือไม่ เพราะเหตุใด”
๔. จากนั้นวิทยากรสรุปหลักการ และองค์ประกอบของตำบลจัดการคุณภาพชีวิต เพิ่มเติมจากที่ผู้เรียนได้เสนอมา
๕. พร้อมทั้งเปิดเวทีทัศน์เรื่อง “ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต” เพื่อเป็นการทบทวนและสรุปเรื่องตำบลจัดการคุณภาพชีวิตอีกครั้ง หลังจากจบการชมวีดิทัศน์ ให้วิทยากรสุ่มถามผู้เรียน ๑-๒ คน ถึงความรู้ มุมมอง หรือแนวคิดหลังจากชมจบ ก่อนจะปิดจบในรายวิชา

วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน

แนวคิดรวบยอดของวิชา

ศึกษาการวางแผนเป้าหมาย วิธีการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ การเชื่อมโยงความคิด การวางแผนสำรวจข้อมูลของชุมชน รวมถึงศึกษาถึงลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน และการวิเคราะห์ชุมชนเพื่อค้นหาปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆในการทำงานชุมชน

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายแนวคิดและหลักการการวิเคราะห์ชุมชนได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงต้นทุน ทรัพยากร และปัญหาของชุมชนได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัจจัยของปัญหาของชุมชนได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาชุมชนได้
๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนในการแก้ไขปัญหาชุมชนได้

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปรีฟ สีเทียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- กระดาษฟอสอิท
- สไลด์บรรยาย
- แบบประเมินตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยโควิด 19

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ ประเมินความพร้อมตนเอง ประชาชน และชุมชน

๑. วิทยากรให้ผู้เรียนทุกคน เพิ่มเพื่อนใน LINE และทำแบบประเมิน “ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยโควิด 19” ทั้งในส่วนของการของการประเมินความพร้อมของตนเอง ประเมินความพร้อมของประชาชน และประเมินความพร้อมของชุมชน

๒. วิทยากรสุ่มถามผู้เรียนถึงผลการประเมิน และให้ผู้เรียนได้เล่าถึงความพร้อมของตนเอง ความพร้อมของตำบลหรือชุมชน ว่าเป็นอย่างไร

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากร สรุปถึงความเชื่อมโยงของการของการประเมินความพร้อม จะนำไปสู่การรู้จักตนเอง รู้จักชุมชน อย่างแท้จริง นำไปสู่การสำรวจ และวิเคราะห์ชุมชนในหัวข้อต่อไป

กิจกรรมที่ ๒ รู้จักชุมชน

๑. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน หรือตามบริบท และความเหมาะสมของผู้เข้าเรียน (กลุ่มนี้จะใช้จนจบการศึกษา) จากนั้นให้เวลา ๑๕ - ๒๐ นาที ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวาดภาพ วิเคราะห์และสำรวจชุมชนของตนเองในหัวข้อ ดังนี้

- สิ่งที่ชุมชนมีอยู่ เช่น มีกลุ่มแกนนำสตรี กลุ่มแม่บ้าน มีวัฒนธรรมการไปวัดในวันพระ มีกิจกรรมการกินข้าวร่วมกันที่วัด
- สิ่งที่ชุมชนกำลังเผชิญ เช่น พบบ้านผู้ป่วยกักตัวด้วยโรคโควิด 19
- สิ่งที่ต้องการแก้ไข หรืออยากพัฒนาให้ดีขึ้น เช่น อยากพัฒนาให้ชุมชนสะอาดขึ้นโดยการมีกิจกรรมการกวาดถนนหมู่บ้านประจำเดือน เป็นต้น

๒. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลการสำรวจข้อมูล กลุ่มละ ๒ นาที

๓. วิทยากรสรุปเรื่องการสำรวจ การคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงข้อมูลของชุมชน และสะท้อนถึงผลงานที่แต่ละกลุ่มได้ทำมา

๔. แจกโจทย์การบ้านให้แต่ละกลุ่มกลับไปสำรวจชุมชนจริงของตนเอง รวมทั้งถ่ายภาพ เตรียมการนำเสนอสำหรับกิจกรรมต่อไป

กิจกรรมที่ ๓ ปัญหา และแนวทางการแก้ไข

๑. วิทยากรนำเข้าสู่การเรียนรู้ด้วยการเปิดเพลงและคลิปเต้น ออกกำลังกายให้ผู้เรียนได้ขยับร่างกาย เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนต่อไป

๒. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการสำรวจชุมชนเพิ่มเติม จากการที่ลงไปพื้นที่สำรวจชุมชนจริงร่วมกับคนในกลุ่ม เวลาในการนำเสนอกลุ่มละ ๓-๕ นาที

๓. วิทยากรสรุปผลการนำเสนอ พร้อมทั้งพูดเชื่อมโยงถึงการทำงานเป็นทีม การเชื่อมโยงความคิดเห็น ร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์จะนำมาซึ่งมุมมอง และข้อมูลที่แต่ละคนอาจจะไม่เคยรู้มาก่อน แต่เมื่อมาทำงานร่วมกันกับกลุ่มทำให้ทราบถึงมุมมองใหม่ๆ หรือทราบถึงปัญหาใหม่ๆ ในชุมชน

๔. ให้เวลา ๕ นาทีให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น และคัดเลือก ๑ ปัญหาของชุมชนที่ต้องการแก้ไขมากที่สุด จากนั้นวิทยากร เดินถามแต่ละกลุ่มถึงปัญหาที่เลือกมา พร้อมทั้งถามถึงเหตุผลในการคัดเลือกปัญหานั้น ๆ

๕. ให้เวลา ๒๐ นาที ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนที่เลือกมา ในประเด็น

- ที่มาและความสำคัญของปัญหา
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานี้

จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ กลุ่ม ๓ นาที ถึงผลการวิเคราะห์ปัญหานั้นๆ

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากรสรุป เรื่องการวิเคราะห์ปัญหา หากแต่ละกลุ่มมองเห็นถึงความสำคัญของปัญหา และยังสามารถวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แล้วนั้น ก็จะนำไปสู่การออกแบบ และการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นนั้น

วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรีย์พลานามัย

แนวคิดรวบยอดรายวิชา

ศึกษาแนวความคิด หลักการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงบูรณาการ การเสริมสร้างพลังความคิด ลักษณะงานสร้างสรรค์ กิจกรรมเชิงบูรณาการความคิดอย่างสร้างสรรค์ ความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ให้ก่อเกิดนวัตกรรม การออกแบบการเรียนรู้เพื่อก่อเกิดงานอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งศึกษาถึงการประยุกต์สุนทรีย์พลานามัยในงานสุขภาพ

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการคิดเชิงสร้างสรรค์ได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการคิดเชิงบูรณาการ และสุนทรีย์พลานามัยได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชนได้

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปรีฟ สีเทียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- กระดาษฟอสอิท
- สไลด์บรรยาย
- คลิปอาจารย์วิรัตน์ คำศรีจันทร์

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=๓๙๒๙๐๔๗๖๖๓๘๗๑๓๒๑&id=๑๐๐๐๐๒๙๘๓๗๙๗๒๙๕

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ สุนทรีย์พลานามัย

๑. วิทยากร เปิดคลิปการเป่าขลุ่ยของท่านอาจารย์วิรัตน์ คำศรีจันทร์
๒. สุ่มคัดเลือกผู้เรียน สอบถามความรู้สึก ความคิด หรือสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับชมคลิปนี้
๓. วิทยากรสรุป บรรยายเรื่อง สุนทรีย์พลานามัย ซึ่งเป็นการนำสุนทรีย์มาประยุกต์ใช้ในการคิด การมองงานสุขภาพ ในเชิงบวกเชิงสร้างสรรค์ รวมความคิดแบบพหุมิติที่ไม่เพียงมองแค่ด้านวิชาการเท่านั้น แต่มองถึงความเป็นจริงของชุมชน วิถีที่เป็นอยู่ของชุมชน ตลอดจนการนำเอาวัฒนธรรม หรือประเพณีของชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และการจัดการปัญหาสุขภาพในชุมชน

กิจกรรมที่ ๒ การออกแบบการแก้ไขปัญหามุมชนเชิงสร้างสรรค์

๑. วิทยากรเปิดประเด็นคำถาม “ปัญหามุมชนคืออะไร และอะไรที่คิดว่าเป็นปัญหามุมชน” ให้ผู้เรียนได้ร่วมวิพากษ์แสดงความคิดเห็น จากนั้นวิทยากรเชื่อมโยงไปสู่คำถามว่า “ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขปัญหามุมชนได้” สุ่มถามผู้เรียนให้แสดงความคิดเห็น และสรุปนำไปสู่วิธีการออกแบบและวางแผนที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ
๒. แบ่งกลุ่มตามเดิม ให้ความเวลา ๔๕ นาทีให้แต่ละกลุ่มร่วมระดมความคิด ในการวางแผนและออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหามุมชนที่กลุ่มตนเองได้เลือกมา โดยให้ครอบคลุมในหัวข้อ ดังนี้

- ที่มาและความสำคัญของปัญหา
- ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งบอกวิธีการ หรือแนวทางในการชัดเจน หรือการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- แนวทางการแก้ไขปัญหา
- สื่อ หรือสิ่งที่ต้องใช้ประกอบการแก้ไขปัญหา

๓. จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอแนวทาง หรือแผนการแก้ไขปัญหากลุ่มละ ๕ นาที

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากรสรุป ถึงบทเรียนการออกแบบและวางแผนการแก้ไขปัญหาชุมชน ชี้ให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิดและเป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานหรือกลุ่มอื่น ๆ เพื่อที่จะให้การแก้ปัญหาเหล่านั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะ และความรู้ในเรื่องการสื่อสาร การชักชวน การเป็นนักกระบวนการ และการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ เพื่อใช้ในการสื่อสารเรื่อง ๆ นั้น ซึ่งจะนำเข้าสู่บทเรียนในรายวิชาต่อไป

วิชาการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

แนวคิดรวบยอดรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของการสื่อสาร แนวทางการวิเคราะห์สาร และค้นหาสำคัญ (Key message) ในการสื่อสาร ฝึกทักษะการฟัง การพูด การถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ รวมไปถึงแนวทางการออกแบบเนื้อหาในการสื่อสาร

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงความหมายและหลักของการสื่อสารได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกถึงสำคัญคำของการสื่อสาร (Key Message) ได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และแสดงค่าของการสื่อสาร (Key Message) ได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังอย่างเข้าใจ
๕. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการพูดแบบตรงประเด็นและเข้าถึง
๖. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายหลักของการถ่ายทอดความรู้ได้
๗. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้
๘. เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ในงานสุขภาพ

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปาร์ฟ สีเทียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- สไลด์บรรยาย
- คลิปข่าว
- ข่าว หรือบทความ
- กระดาษรายงาน

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ การวิเคราะห์คำสำคัญของการสื่อสาร (Key Message)

๑. วิทยากรนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการเล่นเกม “อันนี้เค้าต้องการบอกอะไรเรา”

โดยให้วิทยากรเปิดคลิปข่าว คลิปโฆษณาสั้นๆ ให้ผู้เรียนรับชม และเปิดบทความ ข่าวสั้นให้
ผู้เรียนอ่าน และแข่งกันทายว่าข่าว บทความ หรือสื่อสั้นต้องการสื่ออะไรถึงเรา
ตัวอย่างสื่อ

- <https://www.youtube.com/watch?v=๘JRXfBxpODw>
- <https://www.youtube.com/watch?v=KdRXe๖ZfK๖w>
- <https://www.thairath.co.th/news/local/๒๑๒๒๗๑๗>

๒. วิทยากรสรุปเกม และถามผู้เรียนว่ารู้หรือไม่ สิ่งสั้นที่เค้าสื่อออกมาคืออะไร และให้ผู้เรียน
ร่วมกันแสดงความคิดเห็น จากนั้นจุกสรุปบทเรียน และเพิ่มเนื้อหาในส่วนที่ขาด

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากร สรุปถึงความสำคัญ of คำสำคัญของการสื่อสาร หรือ Key Message ซึ่งเป็นอย่าง
แรกที่จะทำให้การสนทนา หรือสารที่เราจะสื่อออกไปนั้นน่าสนใจ หรือได้ใจคนที่รับสารหรือไม่ หากเรา
ใช้ Key Message ที่ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย หรือไม่ตรงกับเรื่องที่ต้องการจะสื่อสาร ก็จะเป็นผลให้
การขับเคลื่อนชุมชน หรือการแก้ไขปัญหาชุมชนเป็นไปได้อย่าง

กิจกรรมที่ ๒ พูดอย่างตรงประเด็น ฟังอย่างเข้าใจ และเข้าถึง

๑. ให้แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน หรือตามบริบท และความเหมาะสมของผู้เข้าเรียน
๒. วิทยากรนำฉลาก Key Message ให้แต่ละกลุ่ม จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มผลัดกันจับฉลาก Key
Message และออกมาพูดให้เพื่อนในกลุ่มฟังคนละ ๑ นาที
  - โดยหัวข้อของการพูดจะมีหลายหลาย เช่น การพูดโน้มน้าวใจ การพูดในกำลังใจ การพูดเสริม
พลังบวก การพูดเจรจา การพูดนำเสนอข้อมูล เป็นต้น
  - แล้วจะมีการสุมเพื่อในกลุ่มให้สะท้อนถึง Key Message และการพูดของเพื่อน ๆ ร่วมกัน
แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาทักษะของทั้งผู้ฟัง และผู้พูด
๓. วิทยากรบรรยายสรุปเทคนิคการฟังอย่างเข้าใจ และการพูดอย่างตรงประเด็นในสถานการณ์ต่าง ๆ
ทั้งวิธีการผู้เจรจาต่อรอง การสื่อสารในภาวะวิกฤติ และการผู้โน้มน้าวใจ

กิจกรรมที่ ๓ การถ่ายทอดความรู้ สู่กลุ่มคนหรือชุมชน

๑. ให้แบ่งกลุ่มตามเดิม (จากการวิเคราะห์ปัญหา และการออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาในวิชา
ก่อนหน้า) จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันระดมความคิดในการวิเคราะห์ Key Message ที่
ต้องการจะสื่อสารถึง **ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปัญหา** โดยให้เวลากลุ่มละ
๑๐ นาทีในการระดมความคิด
๒. ส่งตัวแทนกลุ่มออกมาพูดนำเสนอ Key Message ในเรื่อง **ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงของปัญหา** จากนั้นสุมเลือกเพื่อนๆ สะท้อนถึง Key Message ของกลุ่มนี้ และสรุป
ใจความสำคัญของเรื่องที่เพื่อนพูด

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากรสรุปถึงความสำคัญของการสื่อสาร ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ที่ล่านนำไปสู่การ
สื่อสารที่ดี ซึ่งการสื่อสารเป็นพื้นฐานในการทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนการเลือก
Key Message ที่ถูกต้องและตรงประเด็นก็จะเป็นตัวสำคัญที่ทำให้สารที่เราต้องการสื่อถึงใจผู้รับ รวมไปถึงการขับเคลื่อนชุมชนในประเด็นต่าง ๆ นั้นก็จะประสบความสำเร็จ หากเลือก Key Message ที่
ต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

แต่อย่างไรก็ดี การสื่อสารที่ประสิทธิภาพนั้น อาจจำเป็นต้องมีตัวช่วยในการสื่อสาร เช่น การเลือก สื่อ หรือวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่เรียนในรายวิชาต่อไป

วิชาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนชุมชน

แนวคิดรวบยอดรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี การวิเคราะห์และรู้เท่าทันสื่อ การผลิตและออกแบบสื่อสร้างสรรค์ การฝึกทักษะการผลิตสื่อเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และจำแนกข่าวสารได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และตัดต่อวิดีโอได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถผลิตโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานสุขภาพได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลชุมชนผ่านการเป็น Youtuber ได้
๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการ Facebook Live เพื่อการถ่ายทอดผลงานชุมชนได้

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปฐพี สีเทียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- สไลด์บรรยาย
- คลิปสอนการจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ
- โทรศัพท์สมาร์ทโฟน

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ รู้เท่าทันข่าว

๑. วิทยากรชวนผู้เรียนเล่นเกม เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ชื่อเกม “อันไหนปลอม” โดยการเปิดข่าว ให้ผู้เรียนเลือกตอบว่าเป็นข่าวจริง หรือข่าวปลอม พร้อมทั้งบอกเหตุของคำตอบทำไมถึงคิดเช่นนั้น จากนั้นสรุปเกม และถามผู้เรียนต่อว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นข่าวปลอม และนำไปสู่การบรรยายสรุป พร้อมชมวิดีโอทัศนในการตรวจสอบข่าว
๒. วิทยากรบรรยายสรุป เรื่องความสำคัญของการวิเคราะห์ข่าว และการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมทั้งนำเสนอ ยกตัวอย่างแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เช่น ในปัจจุบันในเรื่องของโควิด ก็เน้นให้ฟังข่าวจากกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๒ การผลิตสื่อ

๑. วิทยากรเปิดคลิปสอน การผลิตโปสเตอร์ หรือรูปภาพเพื่อการประชาสัมพันธ์หรือการถ่ายทอดความรู้ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ
  - การทำโปสเตอร์ https://www.youtube.com/watch?v=p๑wqxMJtK_๘
  - การใส่ข้อความในภาพนิ่ง https://www.youtube.com/watch?v=AL๙๗t_Rl๑๑Y
๒. วิทยากรเปิดคลิปสอน การ Tiktok เพื่องานสุขภาพ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ
  - การทำ Tiktok สำหรับมือใหม่ <https://www.youtube.com/watch?v=NQjT๕๔Wl๑jo>
๓. วิทยากรเปิดคลิปสอน การตัดต่อวิดีโอเบื้องต้น พร้อมทั้งให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ
  - การทำวิดีโอประกอบเสียงเพลง <https://www.youtube.com/watch?v=KjqPZs๕eLR๔>

๔. จากนั้นให้นำเสนอผลงานของผู้เรียน และให้ผู้เรียนสะท้อนผลจากการเรียนในเรื่องการผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ

กิจกรรมที่ ๓ การผลิตสื่อเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

๑. แบ่งกลุ่มตามเดิม (จากการวิเคราะห์ปัญหา และการออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาในวิชา ก่อนหน้า) โดยให้แต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิด เพื่อนำ Key Message ในเรื่อง **ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปัญหา** ในวิชา ก่อนหน้า มาผลิตเป็นสื่อเพื่อการขับเคลื่อน ชุมชน โดยให้แต่ละกลุ่มนำกลับไปคิดเป็นการบ้าน และมานำเสนอในวัดถัดไป
๒. ส่งตัวแทนกลุ่มเพื่อนำเสนอสื่อ ที่แต่ละกลุ่มผลิตออกมา แล้วให้เพื่อนๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ชี้ให้เห็นถึง Key Message ที่ต้องการสื่อ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ให้ผลงานดียิ่งขึ้น

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากรสรุป เรื่องการผลิตสื่อ การสื่อสาร Key Message ที่เหมาะสมกับวิธีการผลิตที่เลือก จนสามารถเกิดการขับเคลื่อนชุมชนได้

วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ

แนวคิดรวบยอดรายวิชา

ศึกษา เกี่ยวกับแนวคิดและลักษณะของการอำนวยความสะดวก องค์ประกอบต่าง ๆ ของการอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งศึกษาเทคนิคในการประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนชุมชน ฝึกกระบวนการอำนวยความสะดวก การสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน การสร้างบรรยากาศในการเป็นชุมชนแห่งการคิดสู่ชุมชนวิถีสุขภาพดี พร้อมทั้งศึกษาเทคนิคในการประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนชุมชน ฝึกกระบวนการอำนวยความสะดวก การสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน การสร้างบรรยากาศในการเป็นชุมชนแห่งการคิดสู่ชุมชนวิถีสุขภาพดี

วัตถุประสงค์รายวิชา

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงแนวคิดและลักษณะของการอำนวยความสะดวกได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงหลักการขับเคลื่อนชุมชนได้
๔. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงรูปแบบและแนวคิดต่างๆ ของการขับเคลื่อนชุมชนได้
๕. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการขับเคลื่อนชุมชนได้
๖. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลของการขับเคลื่อนชุมชนได้

สื่อการเรียนรู้

- กระดาษปรีฟ สีเขียน หรือปากกามาร์คเกอร์
- สไลด์บรรยาย
- kahoot เรื่อง การเป็นนักกระบวนการ
- วีดีทัศน์ เรื่อง โครงการพื้นที่ต้นเขตภาษีเจริญ-ชุมชนเมือง
- แบบรายงานโครงการขับเคลื่อนชุมชน
- แบบนำเสนอโครงการขับเคลื่อนชุมชน

การจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ ๑ โครงการขับเคลื่อนชุมชน

๑. วิทยากรบรรยาย สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการเปิดประเด็นคำถามให้ผู้เข้าเรียนได้ร่วมกันอภิปราย โดยตั้งคำถามในประเด็นของการขับเคลื่อนชุมชน เช่น การขับเคลื่อนชุมชนในความคิดของท่านคืออะไร ชุมชนของท่านมีกิจกรรมหรือการขับเคลื่อนชุมชนอะไรบ้าง
๒. จากนั้นวิทยากรเปิดวីดีทัศน์ เรื่อง โครงการพื้นที่ต้นเขตภาษีเจริญ-ชุมชนเมือง แล้วเปิดเวทีให้ผู้เข้าเรียนได้อภิปรายหลังจากการชมวីดีทัศน์ ถามในมุมมองความรู้สึก ความคิดเห็น มองเห็นอะไรจากในคลิป แล้วคิดว่าสามารถนำมาใช้ในชุมชนตนเองได้หรือไม่อย่างไร

๓. วิทยากรบรรยายสรุป เรื่อง การขับเคลื่อนชุมชน

กิจกรรมที่ ๒ การเป็นนักกระบวนการ

๑. วิทยากรนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการเล่นเกม kahoot เรื่อง การเป็นนักกระบวนการ ให้ผู้เรียนนำมือถือสมาร์ทโฟนขึ้นมาโหลดแอปพลิเคชัน Kahoot เมื่อพร้อมแล้ว วิทยากร แนะนำวิธีการเล่น แจกกติกา จากนั้นเริ่มคำถามทีละข้อ ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบทีละข้อ ภายใน ๒ วินาที จนครบ ๑๐ ข้อ สรุปคะแนน
๒. วิทยากรตั้งคำถามในประเด็น “วิทยากรกระบวนการคืออะไร คือใคร และทำอะไรบ้าง” เพื่อให้ผู้เข้าเรียนร่วมกันอภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๓. วิทยากรบรรยายเพิ่มเติมเรื่องการเป็นนักกระบวนการ และสรุปเนื้อหา

กิจกรรมที่ ๓ นำเสนอโครงการขับเคลื่อนชุมชน

๑. แบ่งกลุ่มตามเดิม (จากการวิเคราะห์ปัญหา และการออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาในวิชาก่อนหน้า) และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำโครงการขับเคลื่อนชุมชน ตามแบบรายงานโครงการขับเคลื่อนชุมชน ให้เวลา ๓๐ นาที
๒. ให้แต่ละกลุ่มมานำเสนอโครงการขับเคลื่อนชุมชนของตนเองกลุ่มละ ๑๐ นาที ซึ่งครั้งนี้จะสุ่มเลือกผู้เรียน ๑-๒ คนเป็นวิทยากรกระบวนการในการนำอภิปรายหรือนำเสนอโครงการ (โดยเปลี่ยนวิทยากรกระบวนการทุกครั้งที่มีการนำเสนอกลุ่มใหม่)

ทั้งนี้วิทยากรกระบวนการ นั้นต้องกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการกระตุ้นให้เพื่อนๆ เกิดการซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการเสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาให้กับเพื่อนกลุ่มที่กำลังนำเสนอ

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากรสรุปท้ายกิจกรรม การที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรกระบวนการเองนั้น เพื่อเป็นการฝึกและเสริมสร้างทักษะการเป็นนักกระบวนการที่ดี เพื่อนำไปปรับใช้ในการขับเคลื่อนชุมชน ตลอดจนการให้แต่ละกลุ่ม แต่ละคนได้มาแลกเปลี่ยน ถกเถียงถึงโครงการหนึ่งๆ ของเพื่อนนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจ เสริมพลังในการขับเคลื่อนชุมชนให้กับกลุ่มเพื่อนนั้นๆ และทิ้งท้ายให้แต่ละกลุ่มนำโครงการที่ได้เสนอในวันนี้ลงไปขับเคลื่อนจริงในชุมชน โดยนัดกลับมารายงานผลความก้าวหน้าครั้งที่ ๑ ในอีก ๑ สัปดาห์ถัดไป

กิจกรรมที่ ๔ ขับเคลื่อนชุมชน ครั้งที่ ๑

๑. ให้แต่ละกลุ่มดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนตามแผนงานโครงการที่ได้วางไว้ เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ โดยในระยะเวลาของการขับเคลื่อนชุมชนนี้สามารถสอบถามทางวิทยากรได้ตลอดเวลา

กิจกรรมที่ ๕ นำเสนอผลการขับเคลื่อนชุมชน (เบื้องต้น)

๑. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการขับเคลื่อนชุมชนที่ได้ลงมือดำเนินการ

๒. ให้แต่ละกลุ่มมานำเสนอโครงการขับเคลื่อนชุมชนของตนเองกลุ่มละ ๑๐ นาที ซึ่งครั้งนี้จะสุ่มเลือกผู้เรียน ๑-๒ คนเป็นวิทยากรกระบวนการในการนำอภิปรายหรือนำเสนอโครงการ (โดยเปลี่ยนวิทยากรกระบวนการทุกครั้งที่มีการนำเสนอกลุ่มใหม่)

ทั้งนี้วิทยากรกระบวนการ นั้นต้องกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการกระตุ้นให้เพื่อนๆ เกิดการซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการเสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาให้กับเพื่อนกลุ่มที่กำลังนำเสนอ

๓. วิทยากรสรุปภาพรวมของการนำเสนอ และใช้เวลาแต่ละในการระดมความคิดเพื่อปรับแก้โครงการขับเคลื่อนชุมชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และให้แต่ละกลุ่มไปดำเนินการต่อ และกลับมารายงานผลการขับเคลื่อนชุมชนในอีก ๒ สัปดาห์ข้างหน้า

กิจกรรมที่ ๖ ขับเคลื่อนชุมชน ครั้งที่ ๒

๑. ให้แต่ละกลุ่มดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนตามแผนงานโครงการที่ได้วางไว้ เป็นเวลา ๒ สัปดาห์ โดยในระยะเวลาของการขับเคลื่อนชุมชนนี้สามารถสอบถามทางวิทยากรได้ตลอดเวลา

กิจกรรมที่ ๗ นำเสนอผลการขับเคลื่อนชุมชน และถอดบทเรียนร่วมกัน

๑. ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลของโครงการขับเคลื่อนชุมชนที่ได้ลงมือดำเนินการตามแผนงานโครงการ

๒. ให้แต่ละกลุ่มมานำเสนอโครงการขับเคลื่อนชุมชนของตนเองกลุ่มละ ๑๕ นาที ซึ่งครั้งนี้จะสุ่มเลือกผู้เรียน ๑-๒ คนเป็นวิทยากรกระบวนการในการนำอภิปรายหรือนำเสนอโครงการ (โดยเปลี่ยนวิทยากรกระบวนการทุกครั้งที่มีการนำเสนอกลุ่มใหม่)

ทั้งนี้วิทยากรกระบวนการ นั้นต้องกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการกระตุ้นให้เพื่อนๆ เกิดการซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการเสนอความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาให้กับเพื่อนกลุ่มที่กำลังนำเสนอ

๓. วิทยากรสรุปภาพรวมของการนำเสนอ และกล่าวชื่นชมแก่นนำที่ขับเคลื่อนชุมชนทุกกลุ่ม

๔. วิทยากรสุ่มเลือกผู้เรียนเพื่อสอบถามความรู้สึก หลังจากที่ได้เรียนหลักสูตรแก่นนำขับเคลื่อนตำบลนี้ พร้อมทั้งให้สะท้อนรูปแบบการเรียนการสอน หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงต่างๆ

สรุปท้ายกิจกรรม

วิทยากร กล่าวปิดท้ายการเรียนการสอนถึง การขับเคลื่อนตำบล โดยมีแก่นนำเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อน การเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

๑. กิตติธเนศ สว่างวรรณถ ชมสุภักดิ์ ครุฑทะกะ. (๒๕๖๒). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะทางปัญญาของผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาลทหารบก. ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม - เมษายน ๒๕๖๒.
๒. กลุ่มสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและการเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๗). คู่มือการเรียนรู้สำรวจชุมชน.
๓. จริยา ทองหอม และคณะ. (๒๕๖๐). การพัฒนาหลักสูตรออนไลน์เพื่อเสริมสร้างทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม. Veridian E-Journal. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐.
๔. ถวิกา เมฆอัครภรณ์. (๒๕๖๓). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ เดือนกันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๓.
๕. บริษัท วิสด้อม แม็กซ์ เซ็นเตอร์ จำกัด. การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (Adult learning) คืออะไร มีหลักการอย่างไร. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.wisdommaxcenter.com/detail.php?WP=oGA3ZRjkoH9axUF5nrO4Ljo7o3Qo7o3Q>
๖. ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (๒๕๕๘). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง : กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารพยาบาลทหารบก. ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (ม.ค. - เม.ย.) ๒๕๕๘.
๗. สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. (๒๕๕๗). การทำแผนที่ชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ.
๘. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://prachuap.nfe.go.th/prachuap/index.php?name=news2&file=readnews&id=149>
๙. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
๑๐. วิรัตน์ คำศรีจันทร์. สุนทรียพลานามัย Health Wellbeing Aesthetic : การมุ่งการจรรโลงมิติสุขภาพและสุขภาวะที่ไม่ใช่เพียงหมอ ยา โรงพยาบาล และเตียงคนป่วย แต่เป็นอาหารกายใจ ปัญญา จิตวิญญาณ รสนิยมชีวิต การบริโภค การอยู่อาศัย การเชื่อมโยงกับสรรพสิ่ง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/690006>
๑๑. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). ศิลปะ สุนทรียภาพ กับความเป็นมนุษย์. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/19696>
๑๒. นาย ธวัชชัย หมอจิ๋ว แสงจันทร์. คีนสุนทรียะให้สุขภาพ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/690006https://www.gotoknow.org/posts/309156>
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.เกษมสันต์ วัฒนารงค์. การพัฒนาสุนทรียภาพ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/๖๙๐๐๐๖>
๑๔. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ ๔๕ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐) หน้า ๒๕๖-๒๗๔.

๑๕. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๒ จังหวัดปทุมธานี. เทคนิคการพูดในที่ชุมชน. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_8489023102.pdf
๑๖. สำนักประชาสัมพันธ์. คู่มือการพูดในที่สาธารณะเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กร. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก https://www.senate.go.th/assets/portals/๔๙/files/handbook/km๕๙/%E0%B๘%AA%E0%B๘%B๓%E0%B๘%๙๙%E0%B๘%B๑%E0%B๘%๘๑%E0%B๘%๙B%E0%B๘%A๓%E0%B๘%B๐%E0%B๘%๘A%E0%B๘%B๒%E0%B๘%AA%E0%B๘%B๑%E0%B๘%A๑%E0%B๘%๙E%E0%B๘%B๑%E0%B๘%๙๙%E0%B๘%๙๘%E0%B๙%๘C_km๑๓-๕๙.pdf
๑๗. สำนักงานคณะกรรมการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. ทำไมถึงต้องรู้เท่าทันสื่อ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-01-24-23-13-58>
๑๘. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). (๒๕๖๒, มิถุนายน). รู้ทันข่าว (New Literacy). บริษัท วอล์ค ออน คลาวด์ จำกัด. ปทุมธานี.
๑๙. ศูนย์การศึกษาเพื่อสันติภาพและความขัดแย้ง. คู่มือการจัดกระบวนการหารือและสร้างความเข้าใจเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <https://www.centrepeaceconflictstudies.org/wp-content/uploads/CPCS-Dialogue-Facilitation-Thai.pdf>
๒๐. โครงการพัฒนาภาวะการนำด้วยพุทธกระบวนการทัศน์ มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ๒๕๖๒. คู่มือวิถีกระบวนการ.
๒๑. Ture ปลุกปัญญา. กระบวนการ. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/explorer/๓๓>

ภาคผนวก

ใบความรู้

ใบความรู้ เรื่อง แกนนำขับเคลื่อนตำบล

แกนนำขับเคลื่อนตำบล คือ บุคคลที่สร้างกระแส หรือขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ของตำบลได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นทั้งผู้ปฏิบัติ ผู้สนับสนุน และผู้นำในการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการหารูปแบบ กระบวนการ การเสริมสร้างสุขภาพ และการผสมผสาน พหุมิติ ความเป็นชีวิต วิถีปฏิบัติ สุนทรียพหุภานามัยในการสร้างสุขภาวะที่กว้างขึ้น ใหม่ขึ้น ตลอดจนเสริมพลัง สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเอง ดึงศักยภาพที่ประชาชนมีอยู่ให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพของตนได้อย่างต่อเนื่อง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คุณสมบัติ

- มีภาวะความเป็นผู้นำ
- มีความสามารถในการสื่อสาร และถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้
- มีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าที่จะลงมือทำ หรือเริ่มสิ่งใหม่ๆ
- มีความพร้อม และสมัครใจในการเข้าการเรียนรู้การสอนของหลักสูตร

บทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบล:

- ทำความเข้าใจชุมชน ทั้งในประเด็นของทุนและสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน และปัญหาของชุมชน ในมุมมองของการคิดเชิงระบบ การบูรณาการความคิดอย่างเชื่อมโยง และผสมผสานความคิดเชิงสร้างสรรค์
- ออกแบบแนวความคิด และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ผสมผสาน พหุมิติ ความเป็นชีวิต วิถีปฏิบัติ และสุนทรียะด้านสุขภาพ
- สื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ในประเด็นต่าง ๆ โดยเฉพาะประเด็นทางด้านสุขภาพให้ชุมชนสามารถเข้าใจได้ง่าย พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะการเข้าถึงข้อมูล การใช้เทคโนโลยี และเข้าถึงการตัดสินใจการมีส่วนร่วมด้านสุขภาพด้วยตนเอง
- จุดประกายการมีส่วนร่วมของชุมชน อำนวยความสะดวกให้ชุมชนได้คิด สร้างรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน นำไปสู่การวางแผนในการขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ
- ขับเคลื่อนชุมชนในประเด็นปัญหาของชุมชน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการแก้ไขประเด็นปัญหาของชุมชน มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ใบความรู้

เรื่อง สมรรถนะ และทักษะของแกนนำขับเคลื่อนตำบล

สมรรถนะและทักษะของแกนนำขับเคลื่อนตำบล

๑. **ความสามารถในการคิด และการจัดการความคิด** เป็นความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเป็นระบบและเชื่อมโยงความคิดอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การออกแบบและจัดการความคิด สามารถสรุป และประมวลความคิด นำสู่การสร้างองค์ความรู้ แนวความคิด หรือเป้าหมายในการดำเนินงาน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงระบบ
- ทักษะการคิดสร้างสรรค์
- ทักษะการเชื่อมโยงความคิด
- ทักษะการคิดเชิงสุนทรีย์

๒. **ความสามารถในการเข้าใจชุมชน** การประยุกต์ใช้ และการจัดการคุณภาพชีวิต เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจกับบริบทชุมชน รู้จักทุนของชุมชน สามารถวิเคราะห์ และประเมินสภาพของชุมชนได้อย่างถ่องแท้ สามารถประยุกต์ และนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการจัดการชุมชน ก่อเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง นำไปสู่การเกิดปัญญาปฏิบัติในชุมชน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการเข้าใจตนเอง และชุมชน
- ทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- ทักษะการเป็นพลเมืองดี และมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ทักษะการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

๓. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาได้อย่างมีสุนทรีย์ ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและชุมชน รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน
- ทักษะการถ่ายทอดความรู้ และการประชาสัมพันธ์
- ทักษะการเจรจาต่อรอง และสร้างแรงจูงใจ

๔. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการใช้เทคโนโลยี
- ทักษะการสร้างเนื้อหา และการวิเคราะห์เนื้อหา
- ทักษะการผลิตสื่อ

๕. **ความสามารถในการอำนวยการ และการขับเคลื่อนชุมชน** เป็นความสามารถในเป็นประสานงาน การเป็นพี่เลี้ยง การช่วยในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจ และร่วมกันลงมือทำ กับชุมชน ช่วยกันสร้างความเข้าใจของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ พหุมติความคิด และวิถีปฏิบัติของชุมชน ประยุกต์ความรู้มาใช้ในขับเคลื่อนชุมชน และมีการตัดสินใจที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้อย่าง ยั่งยืน

ทักษะที่ต้องการ

- ทักษะการเป็นผู้นำ
- ทักษะการอำนวยการ
- ทักษะการสร้างเครือข่าย และการประสานงาน

ใบความรู้ เรื่อง ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

ตำบล หมายถึง ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วย การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต หมายถึง ตำบล ที่สามารถจัดการตนเองมีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาหรือ พัฒนาตามบริบทและหรือประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทั้งด้านการดูแลสุขภาพและคุณภาพชีวิต นำไปสู่ผลลัพธ์การเป็นชุมชนสร้างสุข สุขกาย สุขใจ สุขเงิน สุขสามัคคี

ตำบลจัดการคุณภาพชีวิตดำเนินการผ่านกลไกและองค์ประกอบสำคัญ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ดังนี้

- (๑) ทีมนำ (Team) และเครือข่ายขับเคลื่อนงาน
- (๒) แผนการดำเนินงานของชุมชน (Plan)
- (๓) กิจกรรมดำเนินการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา (Activity)
- (๔) มีการมุ่งสู่เป้าหมายผลลัพธ์ (Result) ที่ตอบสนองต่อความจำเป็นด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิต

ชุมชนสร้างสุข หมายถึง พื้นที่การดำเนินงานในระดับตำบล

สุขกาย หมายถึง มีสุขภาพดีตามวัย หากเป็นผู้ป่วย การเจ็บป่วยหรือปัญหาสุขภาพ ต้องลดลง หรือคุมได้ และมีพฤติกรรมที่พึง

ประสงค์ด้าน บุหรี่/ กิน /ออกกำลังกาย ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ละ เลิก บุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ : การสูบบุหรี่/ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลดลง หรือ เลิกได้ ๒) รู้จักกิน : รู้จักประกอบอาหาร หรือรู้จักเลือกอาหารที่มี ประโยชน์ มีคุณภาพ และปลอดภัยต่อ ตนเอง ๓) รู้จักออกก าลังกาย : ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เหมาะสม ตามวัย

สุขใจ หมายถึง มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ๓ ด้าน (๓ อ) ดังนี้ ๑) อารมณ์ดี : รู้ตน รู้เท่าทันความคิด ความรู้สึก รู้จักฝึกสติ มีความเอื้ออาทร ๒) (ไม่) อดนอน : ต้องไม่อดนอน ในผู้สูงอายุต้องมีลูกหลานดี มีคนดูแล ๓) (จิต) อาสา : มีความเป็นจิตอาสา และจิตสำนึกดี

สุขเงิน หมายถึง มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) รู้หา : มีงานทำ ๒) รู้ใช้ : รู้จักใช้เงินจ่ายใน สิ่งที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ และ ๓) รู้ออม/รู้เก็บ : มีเงินเก็บไว้ใช้เมื่อยามฉุกเฉินหรือในคราวจำเป็น

อ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

ใบความรู้ เรื่อง การสำรวจชุมชน

การสำรวจชุมชน หมายถึง การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและสภาพต่างๆในชุมชน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนา หรือขับเคลื่อนชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น

การสำรวจชุมชนมีความสำคัญ ดังนี้

๑. ช่วยให้ทราบลักษณะ และขอบเขตของปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนว่ามีอะไรบ้าง และแต่ละปัญหามีผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มไหน อย่างไร

๒. เป็นพื้นฐานในการศึกษาหาสาเหตุของแต่ละปัญหา และหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขอย่างมีระบบ

๓. ช่วยให้ทราบแหล่งทรัพยากร หรือแหล่งวิชาที่มีอยู่ในชุมชน เช่น วัด องค์กร สมาคมต่างๆ หรือบุคคลที่เป็นผู้รู้ในชุมชน เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน

เครื่องมือการสำรวจชุมชน

๑. **แผนที่เดินดิน** เป็นเครื่องมือชิ้นแรกที่เหมาะสมในการสำรวจสภาพรวมของชุมชน เดิมทีเน้นการเดินเท้าสำรวจชุมชนไปตามสถานที่ต่าง ๆ และนำกลับมาวาดเป็นรูปแผนที่ แต่ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยด้วยการใช้ Google map ในการสร้างแผนที่อิเล็กทรอนิกส์ สามารถเก็บแผนที่นั้นไว้ได้ พร้อมทั้งยังสามารถส่งต่อ หรือนำไปใช้ในงานต่าง ๆ ได้ง่ายอีกด้วย

๒. **ผังเครือญาติ** เป็นการใช้สัญลักษณ์แสดงตัวบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระบบเครือญาติ

มีประโยชน์สำคัญคือ ช่วยให้เข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ ที่แม้จะมีความซับซ้อน หลายตระกูลก็ยังสามารถสืบสาวเชื่อมโยงกันได้ด้วยแผนผังที่เข้าใจง่าย

๓. **ประวัติศาสตร์ชุมชน** การทำความเข้าใจมิติทางประวัติศาสตร์ของชุมชนสำคัญต่องานชุมชนเพราะชุมชนมีส่วนคล้ายกับบุคคลตรงที่มีความคิดเห็นและมีความรู้สึก การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนเหมือนกับการได้เข้าใจคนคนหนึ่งว่าเขามีความเป็นมาอย่างไร

๔. **โครงสร้างองค์กรชุมชน** การรู้จักและเข้าใจโครงสร้างองค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยให้เราเห็นได้ชัดเจนถึงมิติความสัมพันธ์ในชุมชนว่าคนกลุ่มไหนมีบทบาทต่อชุมชนเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรหรือขัดแย้งกับกลุ่มไหนบ้าง ทำให้เรารู้ถึง “ทุนทางสังคม” เป็นข้อมูลที่จะช่วยให้เราจัดการความสัมพันธ์ของเรากับชุมชนได้

อ้างอิง

- การทำแผนที่ชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย. <http://e-library-aidssti.ddc.moph.go.th/books/view/299>
- คู่มือการเรียนรู้สำรวจชุมชน. 1-36= 4A.ai (deqp.go.th)

ใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่างการวิเคราะห์ความพร้อมของชุมชน

วิเคราะห์การดำเนินงานการป้องกันและการจัดการโควิด 19 โดยพลังของชุมชนตามหลัก ๓ ก ๑ ข ๓ ส

ข: ข้อมูล

- ข้อมูล ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เป็นสิ่งแรกที่ทำให้เกิดกระบวนการทำงานต่างๆ ในกรณีของโควิด 19 เกิดจากเหตุการณ์พบผู้ติดเชื้อในชุมชน และไม่ได้ได้รับการรักษาเยียวยา พบข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 นำไปสู่**ความตระหนัก และการตื่นตัวของชุมชน**
- **เมื่อชุมชนเกิดการตื่นรู้** จึงได้มีการร่วมกันสำรวจข้อมูลชุมชน สำรวจข้อมูลผู้ติดเชื้อ สำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อน สำรวจข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งหมดของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปวางแผนการรับมือ ทั้งแผนการจัดการความคุมป้องกันโรค และแผนการช่วยเหลือเยียวยาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ก: กำลังคน

- ด้านการบริหาร จัดตั้ง **คณะกรรมการชุมชน** ซึ่งประกอบไปด้วย คนจากชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ จะคอยดูภาพรวมของชุมชนในสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีระบบ
  - นอกจากนี้เพื่อให้การทำงานง่ายขึ้น ควรจะมีการจัดตั้งเป็นคณะอนุกรรมการ ในด้านต่าง ๆ ในกรณีของโรคโควิด 19 นี้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการหลักๆ ดังนี้ ๑) คณะทำงานด้านประสานงานแพทย์ ๒) คณะทำงานด้านเศรษฐกิจและสังคม ดูแลเรื่องการเยียวยา ทั้งอาหารความเป็นอยู่ รายได้ อาชีพ เป็นต้น
- ด้านการดำเนินงาน **อาสาสมัคร** จะเป็นตัวหลักในการเติมเต็มและขับเคลื่อนการดำเนินงานในต่างๆ ของกิจกรรมชุมชน ที่ร่วมกันคิด

ก: กิจกรรม

- จัดทำ **มาตรการชุมชน** โดยการสร้างเวทีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกคน ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันเสนอความคิดเห็น จนทำให้ให้ออกมาเป็น กฎของชุมชน มาตรการสังคม หรือธรรมนูญชุมชน ที่ทุกคนในชุมชนร่วมใจและพร้อมใจกันปฏิบัติ

- จัดตั้ง ศูนย์ประสานการส่งต่อและรับกลับชุมชน เพื่อเป็นหลักในการประสานงานเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อ
- กิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังโควิด 19 ของชุมชน
  - จัดการดูแลสุขภาพชีวิตคนในชุมชน ดูแลด้านความเป็นอยู่ ด้านสังคม เช่น อาหาร ที่อยู่ อาชีพ และอื่นๆ ทั้งนี้อาจจะดำเนินงานร่วมกับองค์กร หรือหน่วยอื่นๆ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับการดูแลด้านคุณภาพชีวิต ได้อย่างครอบคลุม
  - การจัดการความรู้สึกของคนในชุมชน เน้นการสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกัน เช่น ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อหรือผู้ที่ถูกกักตัวเพื่อเฝ้าระวังโรค คือ เพื่อนมนุษย์เหมือนทุกคนซึ่งอาจเป็นพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ญาติพี่น้อง ต้องการกำลังใจและการเกื้อกูลในยามต้องกักกันตัวเอง เป็นต้น รวมถึงการหากิจกรรมที่ทำให้เกิดการสงบ เช่น การรณรงค์การทำสมาธิ หรือการที่คนที่ไม่ติดเชื้อไปเป็นอาสาสมัครช่วยงานในเรื่องต่าง ๆ
  - การจัดการข้อมูลข่าวสารโควิด 19 ในชุมชน จัดตั้งศูนย์ข่าวสารหรือศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสารให้กับคนในชุมชน

ก: กองทุน

- กองทุนชุมชน ประเมินกองทุนที่มีอยู่เดิมของชุมชน หรือหากไม่มีกองทุนเดิม ให้สำรวจสิ่งที่มี หรือทรัพยากรที่มีของชุมชน เช่น มีพื้นที่ดินว่าง นำมาปลูกผัก เป็นวัตถุดิบในการทำอาหาร จัดตั้งเป็นกองทุนอาหารสำหรับทุกคนในชุมชน เป็นต้น

ส: สื่อสาร

- ในยุคของโควิด 19 การสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ เน้นการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน และทั่วถึงทุกคน ทุกคนต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเท่าเทียมกัน ผ่านกลไกที่ชุมชนจัดทำขึ้นมา เช่น ไลน์กลุ่มชุมชน หรือเสียงตามสายแจ้งข่าวในชุมชน ทั้งนี้จะมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสำหรับชุมชนขึ้นมา เพื่อศูนย์รวมข่าวสารของชุมชนที่สามารถเชื่อถือได้

ส: ส่วนร่วม

- การดำเนินงานต่างๆ ในชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม ทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นแรก เรื่องของการจัดทำมาตรการชุมชน ทุกคนในชุมชนต้องร่วมกันคิดพัฒนา ร่วมกันออก และร่วมกันปฏิบัติจะนำไปสู่การป้องกันควบคุมโรคได้

ส: สู้ความยั่งยืน

- ผลพวงจากการมีส่วนร่วม และการเริ่มต้นโดยชุมชนเอง ชุมชนเกิดพลังและตื่นรู้ โดยมีภาคส่วนอื่นๆ ทำหน้าที่เพียงสนับสนุนในส่วนที่ขาด แต่กลไกหลักในการขับเคลื่อนการป้องกัน และเฝ้าระวังโรค คือชุมชนเอง นั้นจะนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง และนำไปสู่การยั่งยืนของระบบการจัดการตนเองของชุมชนในที่สุด

ใบความรู้ เรื่อง สุนทรียพลานามัย

สุนทรียะ คือ เป็นความรู้สึกและรับรู้ได้ถึงความงดงาม ทั้งที่อยู่ในธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ จึงเป็นสภาพการณ์และความสัมพันธ์ของอารมณ์ (Emotions) และจิตใจ (Mind) ที่มีต่อการรับรู้และชื่นชมความงดงาม (Beauty) ของแต่ละบุคคล การที่จะเกิดเป็นประสบการณ์ในเชิงสุนทรียะนั้นต้องอาศัย ความชอบ ความศรัทธา และความกินใจ จึงจะก่อให้เกิดประสบการณ์รับรู้เชิงสุนทรียะ มีจะก่อให้เกิดมโนทัศน์ในมิติถึงจิตวิญญาณของสรรพสิ่ง ไม่ใช่เพียงมองแค่ผิวเผิน แต่จะมองในมิติที่หลากหลายความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่อย่างเป็นระบบ

พลานามัย คือ ภาวะของร่างกายที่แข็งแรงทั้ง กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ
ดังนั้น **สุนทรียพลานามัย** คือ การผสมผสานให้หลากหลายพหุมิติ ในการทำความเข้าใจในเรื่องของมุมมองสุขภาพ มองในเชิงบวก มองให้ลึกถึงจิตวิญญาณและความเป็นมนุษย์ เช่น การมองเรื่องการเจ็บป่วย การเกิดโรค ที่ไม่ใช่แค่ มองเรื่องโรคการเกิดโรค แต่ยังมองลึกไปถึงการความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดในภาวะต่าง ๆ ก่อเกิดเป็นรูปแบบ แนวทาง หรือโอกาสในการทำงานสุขภาพรูปแบบใหม่

อ้างอิง

๑. วิรัตน์ คำศรีจันทร์. สุนทรียพลานามัย Health Wellbeing Aesthetic : การมุ่งการจรรโลงมิติสุขภาพและสุขภาวะที่ไม่ใช่เพียงหมอ ยา โรงพยาบาล และเตียงคนป่วย แต่เป็นอาหารกายใจ ปัญญา จิตวิญญาณ รสนิยมชีวิต การบริโภค การอยู่อาศัย การเชื่อมโยงกับสรรพสิ่ง. <https://www.gotoknow.org/posts/690006>
๒. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). ศิลปะ สุนทรียภาพ กับความเป็นมนุษย์. <https://www.thaihealth.or.th/Content/19696>
๓. นาย ธวัชชัย หมอจิ๋ว แสงจันทร์. คินสุนทรียะให้สุขภาพ. <https://www.gotoknow.org/posts/๓๐๙๑๕๖>
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ วัฒนารงค์. การพัฒนาสุนทรียภาพ <https://www.thairath.co.th/content/๓๔๑๕๖๗>
๕. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ ๔๕ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐) หน้า ๒๕๖-๒๗๔ .

ใบความรู้ เรื่อง คำสำคัญในการสื่อสาร (Key Message)

Key Message คืออะไร ?

คนส่วนใหญ่ มักจะเลือกเชื่อ คอมเมนต์ มากกว่า เชื่อแบรนด์ ซึ่งผู้บริโภคบน โซเชียลมีเดีย (Social media) อาจจะรู้ทัน โฆษณา (Advertising) ซึ่งหากเป็นสมัยก่อน การโฆษณา ต้องหา ฟรีเซ็นเตอร์ ดัง ๆ เพื่อสร้าง Key Message แบบแจ่ม ๆ และทำโฆษณา ให้น่าสนใจที่สุด แต่ปัจจุบัน การพูด อย่างจริงจัง กลายเป็นการสร้าง แบรนด์ แบบใหม่ โดยแต่ละ แบรนด์ มีวิธีการรับมือ สิ่งที่จะเกิดขึ้น บนสื่อ โซเชียลมีเดีย (Social media) ที่แตกต่างกัน

Key Message คือ การสื่อสาร ที่ถือเป็น ประสบการณ์ อย่างหนึ่ง ในการสร้างแบรนด์ ที่สามารถส่งผ่าน บางคำพูด อย่างมีศิลปะ โดยมีความสั้น / กระชับ ซึ่งจำเป็นอย่างมาก ในการที่จะทำให้ การสื่อสาร มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยลักษณะ การสื่อสาร จะใช้เพียงคำพูด ไม่กี่คำ แต่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการมี Key message หรือ ข้อความหลัก ในการสื่อสาร มันต้องมาจาก องค์ประกอบต่าง ๆ

สร้าง ความน่าจดจำ ด้วย Key Message

- การสื่อสาร แบรนด์ ให้ประสบความสำเร็จ จะต้องหา Key Message ที่ดีให้เจอ แล้วทำ การสื่อสาร ออกไปในหลาย ๆ ช่องทาง ซึ่งถือเป็นเทคนิค ในการสร้าง แบรนด์ ให้ติดตลาด ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่า คุณกำลัง จะทำ แคมเปญ (Campaign) โฆษณา (Advertising) การหา Key Message สำหรับใช้ ในการสื่อสาร ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ก็เพื่อให้เกิด ความเข้าใจ ในสินค้า และบริการ โดยจะต้อง อาศัย องค์ประกอบ ต่าง ๆ
- ก่อนจะใช้ Key Message อาจจะต้องหา ข้อมูล ว่ากลุ่มลูกค้า หรือเป้าหมาย เป็นใคร อายุเท่าไร ชอบ หรือ ไม่ชอบอะไร ? หรือ ลองถามปัญหา เกี่ยวกับการใช้งาน สินค้า หรือ บริการ สังเกต พฤติกรรม หลังจากใช้งาน ไปสักพัก และคิดว่า หากมอบสินค้า หรือบริการ จากร้านของคุณ จะสามารถเติมเต็ม ให้ชีวิต กลุ่มเป้าหมาย มีความสุข ขึ้นได้อย่างไร ?
- การคิดหาคำ Key Message ของแคมเปญ โฆษณา จะต้องคิดถึงการใช้คำพูด ที่จะจูงใจ ต่อ กลุ่มเป้าหมาย มากที่สุด ซึ่งการทำการตลาด แค่อิงชื่ออย่างเดียว อาจไม่พอ แต่จะต้องระวัง คือไม่เน้น คำพูด ที่เอาแค่ ความสนุก อย่างเดียว ไม่ใช่คำพูด วลี หรือสโลแกนใด ๆ ให้มีความใกล้เคียง กับของ คู่แข่ง และต้องเป็นคำพูด ที่ไม่สุ่มเสี่ยง ต่อการพูด แล้วทำให้คนฟัง เข้าใจในแง่ลบ

สรุป การใช้ Key Message

การมี Key Message ก็เป็นอีกหนึ่งตัวช่วย ที่จะทำให้ โดนใจ กลุ่มเป้าหมาย ได้ โดยการที่นักการตลาด ของ แบรนด์ และโฆษณา ร่วมกันทำงาน และพยายาม ทำให้ทุก ๆ ฝ่าย สามารถ มีอะไรที่เชื่อมโยง ถึงกันได้ก็คือ การใช้ Key Message เดียวกัน ซึ่งการ สื่อสาร กันในรูปแบบ ที่แตกต่างกัน จะทำให้มี การใช้ Key Message ที่ต่างกัน ตามไปด้วย

ใบความรู้ เรื่อง การฟังอย่างเข้าใจ และเข้าถึง

ฟังอย่างเข้าใจ (Empathic listening) ต่างจากได้ยิน (hear) อย่างไร

การฟังอย่างเข้าใจและใส่ใจ (Empathic Listening) จะเป็นการฟังอย่างตั้งใจ เข้าใจ และไม่ตัดสิน และอยู่กับเรื่องราวของคนที่เราอยู่ตลอดเวลา ต่างกับการได้ยิน (hear) ที่ได้ยินเสียง อาจจะจำหรือไม่จำเนื้อหาก็ได้ แต่ไม่ได้ตั้งใจ และไม่ได้อยู่กับคนเล่า บางทีภาษาไทยอาจจะพูดว่า เข้าหูซ้ายทะลุหูขวาไปเลยก็ได้ แต่ก็ยังได้ยินอยู่

เทคนิคการฟังอย่างเข้าใจ (Empathic listening) เพื่อให้สามารถโค้ชเชิงนวัตกรรมได้

๑.สร้างพื้นที่ปลอดภัย

การที่จะทำให้โค้ชได้เปิดใจเล่าเรื่องราวให้เราฟังได้นั้น สิ่งสำคัญคือเราต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัย (safe zone) ให้โค้ชรู้สึกว่าการที่เรามานั่งฟังเขานั้น เขาปลอดภัย ไม่ได้รับผลกระทบอะไรจากการที่มารับการโค้ช ซึ่งสร้างได้จากลักษณะของโค้ชหรือหัวหน้าที่แสดงออกมาโดยตลอดว่า สามารถเชื่อถือได้ ไว้วางใจได้ หรือ มีการบอกก่อนการคุย การโค้ชก่อนว่า เรื่องที่จะคุยกัน โค้ชกันนั้น จะเป็นความลับระหว่างคนสองคน ไม่มีการเอาไปเล่าต่อหรือกดดันในภายหลังต่อไป

๒.ไม่ตัดสินเรื่องราวที่ได้ยิน

หลายเรื่องราวที่เราฟังจากโค้ช อาจจะขัดกับความเชื่อ ความรู้สึก หรือความรู้ ประสบการณ์ที่ผ่านมาของเรา แต่ในขณะที่เราฟังเรื่องราวของผู้เล่านั้น เราต้องไม่ตัดสิน ว่าเขาถูกหรือผิด แต่เราฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราวของผู้เล่า เพื่อชวนคิดให้เขาก้าวข้ามอุปสรรคหรือสิ่งที่กีดขวางเขา แล้วให้เขาสามารถก้าวข้ามไปด้วยตัวเอง Mindset ที่สำคัญสำหรับโค้ชคือ เราต้องเชื่อว่า คนข้างหน้าเขาทำดีที่สุดภายใต้ทรัพยากรที่เขา มี ณ ขณะนั้นแล้ว และเราเป็นกระจกที่สะท้อนให้เขาเห็นภาพและเรื่องราวของเขา

๓.ให้ความสนใจกับคนข้างหน้าอย่างเต็มที่

ระหว่างที่อยู่ในระหว่างการโค้ช หรือฟังคนข้างหน้า ควรที่จะปิดเสียงเสียงโทรศัพท์ และแสดงออกให้โค้ชได้เห็น ว่าเราอยู่กับเขา และสนใจเขาเต็มที่ ไม่ว่า จะเป็นการมองตา (ไม่ใช่จ้องตา) การยิ้มบ่อยๆ ตัวเอนมาทางโค้ชเล็กน้อย เป็นต้น

๔.ฟังให้ลึก แยกให้ออกว่าเป็นความจริง (fact) หรือความรู้สึก (feeling)

เมื่อฟัง และอยู่กับโค้ชแล้ว ฟังแล้วต้องแยกให้ได้ว่า สิ่งที่โค้ชเล่าออกมานั้นเป็นความจริง (Fact) หรือความรู้สึก (Feeling) เพื่อที่จะได้สะท้อนให้กับโค้ชได้เห็นภาพของตัวเองออกมา ฟังเพื่อที่จะฟัง ไม่ใช่ฟังเพื่อที่จะโต้กลับ ถามกลับ หรือย้อนกลับค่ะ

๕.อย่ากลัวความเงียบ

หลายครั้งที่เราโค้ช นั้น จะมีช่วงที่เงียบทั้งโค้ชและโค้ช โค้ชต้องไม่กลัวความเงียบ ไม่ต้องรีบถาม ไม่ต้องรีบทำลายความเงียบนั้น เพราะช่วงนั้น โค้ชที่กำลังจะตระหนักรู้ภายใน กำลังเกิดโมเมนต์ยูเรก้า เกิดไอเดียดีๆ อยู่ก็ได้ หรือแม้กระทั่งกำลังใช้ความคิดอยู่ ดังนั้น อย่ากลัวความเงียบ บางครั้ง “เงียบคืองาม” ที่ทำให้ได้มีเวลาอยู่กับตัวเอง

๖. ทวนคำที่ได้ฟัง

เวลาที่ฟังโค้ช บางครั้งโค้ชต้องทวนคำที่ได้ฟังจากโค้ช เพื่อให้โค้ชได้ฟังเสียงของตัวเองผ่านทางโค้ช ซึ่งบางครั้งเหมือนกับกับส่องกระจก ได้เห็นความคิด ความรู้สึก ความเชื่อของตัวเองจากคำที่โค้ชได้ทวนสิ่งที่โค้ชออกมา หลายครั้งที่เราได้ทวนคำพูดของโค้ช เขาบอกว่า เพิ่งเข้าใจตัวเองจากที่ได้ฟังจากที่โค้ชทวนให้ฟังนี้เอง ทำให้ได้ตระหนักรู้อะไรหลายๆอย่างเลยคะ อีกอย่างคือ การทวนสิ่งที่ได้ฟัง เป็นการหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิดของโค้ชด้วย

๗. ระวังเสียงที่ใช้ระหว่างการฟัง

ระหว่างที่เราฟัง หลายคนอาจจะคิดว่าการใช้เสียง ว่ากำลังฟัง หรือเห็นด้วย เช่น อืม อ้อหิ โอโห อ้อ อ่า หรือเสียงต่างๆ ทำให้คนเล่ามีกำลังใจเล่าเรื่องราว หรือรู้สึกว่เราอยู่กับเขาตลอดเวลา แต่บางครั้ง เวลาที่เราฟังแล้วเรามีเสียงเหล่านี้ไปด้วยเยอะมากเกินไป อาจจะไปทำให้โค้ชเข้าใจผิดไปว่า เราเห็นด้วยกับเรื่องราวที่เราเล่าให้ฟัง ซึ่งบางครั้งโค้ชอาจจะเห็นด้วย แล้วทำเสียงดังกล่าวไป แต่บางช่วงที่เรื่องราวที่โค้ชเล่า นั้นขัดกับความเชื่อหรือประสบการณ์ของตัวเองอย่างมาก แล้วไม่มีเสียง อ้อหิ อืม เหมือนเคย จะทำให้โค้ชเริ่มสะดุดว่า โค้ชหรือหัวหน้าน่าจะไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจจะทำให้โค้ชไม่กล้าพูดเรื่องราวเชิงลึกออกมาได้ ดังนั้น การฟังต้องระวังเสียงของเราที่ออกมาด้วยคะ ใช้ให้พอเหมาะสม ไม่มากเกินไป หรือน้อยเกินไปคะ

อ้างอิง

ใบความรู้ เรื่อง การพูด และการถ่ายทอดความรู้

การพูดเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญที่สุดของคนเรา และเป็นทักษะที่จะเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญอย่างต่อเนื่องเพราะการพูดเป็นศิลปะและปัจจัยที่จะส่งผลให้บุคคลนั้นประสบผลสำเร็จในการสื่อสารตลอดจนการแสดงถึงความคิดหรือบอกในสิ่งที่ตนเองคิดเพื่อให้ผู้รับฟังเกิดความเข้าใจ และพึงพอใจในที่สุด

การพูดเป็น “ ศาสตร์ ” ที่สามารถศึกษาได้ การพูดเป็น “ ศิลปะ ” ที่สามารถฝึกฝนได้ ฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ศึกษาจากการอ่านหนังสือตำรารายการโทรทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฟังจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ รายการวิทยุ วารสาร การประชุมสัมมนา การฝึกอบรม ฯลฯ และสามารถที่จะฝึกพูดและหาโอกาสพูดเพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ให้เกิดความชำนาญ

ทฤษฎีการพูด

ทฤษฎีการพูดมีอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ที่น่าสนใจได้แก่ ทฤษฎี ๓ สบาย ของดร . จิตรจักษ์ สุกภาพ ซึ่งผู้เสนอทฤษฎีได้ให้ข้อสรุปของทฤษฎี ๓ สบาย (The Theory Of Three Pleasant Speech) หมายถึงการพูดที่ฟังสบายหู ดูสบายตา พาสบายใจ

ฟังสบายหู ได้แก่การพูดด้วยวจีสุจริต รู้จักการใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องรู้จักใช้เสียงและการพูด ที่มีจังหวะถูกต้องเหมาะสมดูสบาย ได้แก่บุคลิกภาพมาตรฐานเบื้องต้น ศิลปะการแสดง การพูดเบื้องต้น การแสดงท่าทางประกอบดีพาสบายใจ ได้แก่การเลือกเรื่องดี การเตรียมการพูดที่ดี การจัดลำดับความคิด การสร้างโครงเรื่องดี

การพูดที่ฟังสบายหู ดูสบายตา และพาสบายใจนี้เจ้าของทฤษฎีได้เสนอไว้ด้วยว่าผู้พูดจะจ้องพูดจากหัวใจ ทั้งสี่ห้องคือ

พูดจากใจ คือการแสดงออกมาจากความจริงใจไม่เสแสร้ง มีความมั่นใจ แน่ใจในตัวผู้ฟัง ที่ขึ้นใจ คือเข้าใจเรื่องที่พูดอย่างกระจ่างแจ้ง ถูกต้องไม่โมเมยกเมฆหรือเตาด้วยความตั้งใจ คือมีความอยากจะทำ พูดกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงไม่เฉื่อยชา หรือแสดงอาการลักษณะเบื่อเซ็งจนสุดใจ คือเปรียบเสมือนการสวมวิญญาณ ลงไปในคำพูดแต่ละคำอย่างมีชีวิตชีวา มีความรู้สึกเหมือนกับตัวเองอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ

หลักการพัฒนาการพูด

๑ . อ่านหนังสือ ได้ฟังหรือพบประโยชน์หรือสิ่งที่ดีมีคุณค่าจดไว้เป็นข้อมูล	๕ . ก่อนพูด เตรียมตัว เตรียมร่างกายให้พร้อม
๒ . จัดลำดับความคิดที่จะพูดให้สอดคล้องกันหรือร้อยรัดเหมือนเขียนเรียงความ	๖ . เตรียมเครื่องช่วยพูดให้พร้อม
๓ . พูดจากหัวใจที่จริงใจด้วยความตั้งใจ	๗ . ต้องพูดให้ได้เหมือนกับการเขียน
๔ . วิเคราะห์หรือหยั่งสถานการณ์การพูดการฟัง	๘ . ระลึกเสมอว่าการพูดนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์
	๙ . กำหนดหรือลำดับเรื่องไว้ในใจและจำให้ขึ้นใจ

อ้างอิง

๑. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๒ จังหวัดปทุมธานี. เทคนิคการพูดในที่ชุมชน http://km.cpd.go.th/pdf-bin/pdf_๘๔๔๙๐๒๓๑๐๒.pdf
๒. สำนักประชาสัมพันธ์. ๒๕๕๙. การพูดในที่สาธารณะเพื่อการประชาสัมพันธ์

ใบความรู้ เรื่อง ทำไมต้องรู้เท่าทันข่าว

การรู้เท่าทันข่าว คือ

- ทักษะในการคิดวิเคราะห์ข่าวสารเพื่อที่จะตรวจสอบและประเมินความน่าเชื่อถือของข่าวสารและข้อมูล
- รู้ว่าข่าวนั้นน่าเชื่อถือหรือไม่ รู้ว่าข่าวนั้นเขียนขึ้นด้วยจุดประสงค์อะไร
- รู้จักการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นและการชี้นำของผู้สร้างและเขียนข่าว
- ไม่ใช้อคติในการรับ ข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งรู้จักการตรวจสอบข่าวปลอมที่มักเผยแพร่ทางสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อได้ ไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดี

“การรู้เท่าทันข่าว ยังเป็นการเพิ่มพลังและอำนาจให้แก่ตัวเอง ในการควบคุมความเชื่อและพฤติกรรมส่วนตัวของเราได้ เช่น **ไม่เชื่อตามโฆษณาหรือข่าวนั้นๆ** ว่าคุณค่าหรือความงามอยู่ที่ผิวขาวหรือผมสวย จึงไม่จำเป็นต้องซื้อสินค้าด้วยเหตุผลนั้น แต่ดูคุณภาพและประโยชน์จริงๆ ของสินค้า เป็นต้น”

อ้างอิง

๑. สำนักงานคณะกรรมการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. ทำไมถึงต้องรู้เท่าทันสื่อ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/๒๐๑๗-๐๑-๒๔-๒๓-๑๓-๕๘>
๒. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (๒๕๖๒,มิถุนายน). รู้ทันข่าว.

ใบความรู้ เรื่อง วิทยาการกระบวนการ

Facilitator หรือที่รู้จักในชื่อ “วิทยาการกระบวนการ” หรือ “นักกระบวนการ” คือ คน หรือทีมที่คอยทำหน้าที่เอื้ออำนวย อำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศ สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุน สร้างพื้นที่ปลอดภัย สร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ดำเนินไปโดยเน้นผู้เรียนหรือผู้เข้าร่วมเป็นศูนย์กลาง

ลักษณะที่ดีของวิทยาการกระบวนการ

- มีความมั่นใจในตนเอง
- รู้จักสังเกต
- สร้างพลังให้กับผู้เข้าร่วม
- รับฟัง และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเท่าเทียม
- มีความอดทน
- ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง
- จริงใจ เปิดเผย

ทักษะสำคัญสำหรับวิทยาการกระบวนการ

การฟัง	การพูด	การตั้งคำถาม	การสังเกต	การสะท้อนกลับ
ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ดี ฟังอย่างตั้งใจ และทำความเข้าใจในประเด็นที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร และรับฟังทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	วิทยาการกระบวนการต้องทำหน้าที่หลัก คือ การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ต้องใช้คำพูดที่เหมาะสมกับกลุ่ม พูดสุภาพ พูดในเชิงบวกอยู่เสมอ	ต้องกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ โดยการตั้งคำถามให้เกิดกระบวนการคิด และแลกเปลี่ยนกัน เน้นไปที่ การตั้งคำถามปลายเปิด เช่น คิดเห็นอย่างไร ในบทบาทของแกนนำขับเคลื่อนตำบล	ต้องคอยสังเกตสิ่งที่สมาชิก หรือผู้เข้าร่วมแสดงออก ทั้งสิ่งที่ทำเป็นประจํา ลักษณะบุคคล หรือเหตุการณ์ที่ผิดปกติ เพื่อปรับกระบวนการให้ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้	เป็นทักษะที่สำคัญที่ช่วยให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ สะท้อนกลับในสิ่งที่ดี ชื่นชมเพื่อให้รักษาพฤติกรรมนั้นๆ ไว้ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

อ้างอิง

๑. ศูนย์การศึกษาเพื่อสันติภาพและความขัดแย้ง. คู่มือการจัดกระบวนการหารือและสร้างความเข้าใจเพื่อแก้ไขความขัดแย้ง. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก

<https://www.centrepeaceconflictstudies.org/wp-content/uploads/CPCS-Dialogue-Facilitation-Thai.pdf>

๒. โครงการพัฒนาภาวะการนำด้วยพุทธกระบวนการทัศน์ มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ๒๕๖๒. คู่มือวิถีกระบวนการ.

๓. utureปลูกปัญญา. กระบวนการ. [หนังสืออิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก <https://www.truelookpanya.com/explorer/๓๓>

ใบความรู้ เรื่อง การขับเคลื่อนชุมชน

การขับเคลื่อนชุมชน คือ

- กระบวนการของคนในท้องถิ่นร่วมสร้าง และแสดงออกถึงความต้องการ และวัตถุประสงค์ของชุมชน
- ร่วมกันตัดสินใจ และปฏิบัติการในการขับเคลื่อนนโยบาย และแผนปฏิบัติการชุมชน เน้นการสร้างแนวคิดแบบมีส่วนร่วม และความยืดหยุ่น

๕ กระบวนการพื้นฐานของการขับเคลื่อนชุมชน

ขั้นที่ ๑ การประเมินชุมชน

- ประเมินชุมชน โดยการออกแบบการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ชุมชนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ของปัญหา ททรัพยากร และกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นปัญหา

- ฟังชุมชน เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ และเครือข่ายในชุมชน

ขั้นที่ ๒ การเสริมศักยภาพและการเคลื่อนไหวพลังร่วมของชุมชน

- ริเริ่มและสร้างกลไกความร่วมมือและเชื่อมโยงชุมชน
- เรียนรู้ หรืออบรมความรู้และทักษะใหม่ที่จำเป็นร่วมกัน
- ค้นหา ดึง และสร้างศักยภาพภายในชุมชน มาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนชุมชน

ขั้นที่ ๓ การออกแบบแผนกลยุทธ์

- ขับเคลื่อนชุมชนเพื่อออกแบบกลยุทธ์ที่ชัดเจน
- ได้แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ ภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนในชุมชน

ขั้นที่ ๔ การดำเนินงาน

- ขับเคลื่อนตามแผนที่วางไว้
- ร่วมสร้างกระบวนการสื่อสาร การเรียนรู้และการจัดการที่ต่อเนื่องตลอดการดำเนินงาน
- สร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมพลังตนเองและชุมชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนทุกกิจกรรม

ขั้นที่ ๕ การประเมินผล

- ติดตามผลระหว่างโครงการและสะท้อนเพื่อการปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่
- ประเมินผลลัพธ์และกระบวนการเมื่อสิ้นสุดโครงการ/แผนงาน
- คืนข้อมูลให้กับชุมชน กระตุ้นให้ได้เรียนรู้ ถึงผลสำเร็จ ความล้มเหลว และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

ใบความรู้

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนชุมชน

การมีส่วนร่วม
ของสมาชิกชุมชน

การจัดตั้งและพัฒนากลไก
โครงสร้างการตัดสินใจ
การบริหารที่ดีและเหมาะสม

ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง
จริงจัง และกล้าหาญ

การออกแบบแผนกลยุทธ์และโครงสร้าง
การปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ
คำนึงถึงบริบทชุมชน

การสนับสนุนอย่างเป็นทางการ
และขอบธรรมจากนโยบาย
แนวดิ่งและแนวนอน

ใบงาน

ใบงานที่ ๑

วิชาแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง

วิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ ๔-๕ คน ให้ผู้เรียนระดมแสดงความคิดเห็นในประเด็น “บทบาท สมรรถนะ และทักษะของแกนนำขับเคลื่อนตำบลมีอะไรบ้าง” (ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

ท่านคิดว่า บทบาท สมรรถนะ และทักษะของแกนนำขับเคลื่อนตำบลมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๒

วิชาแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง

วิทยากรเปิดเวทีทัศน์เรื่อง ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ให้ผู้เรียนรับชม เพื่อให้ผู้เรียน แสดงความคิดเห็นในประเด็น “ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ในความหมายของท่าน คืออะไร” (ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

ท่านคิดว่า ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต ในความหมายของท่าน คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๓

วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน

คำชี้แจง

วิทยากรเปิดวิดีโอทัศน์ให้ผู้เข้าเรียนทำแบบประเมินความพร้อมตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยโควิด 19 และบันทึกรายละเอียดผลการประเมินด้านล่าง

แบบประเมิน	ผลการประเมิน
ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด-19 แบบประเมินชุดที่ 1 ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด-19 แบบประเมินชุดที่ 2 ความพร้อมการเปิดพื้นที่ ของสถานที่สาธารณะ และสถานประกอบการ แบบประเมินชุดที่ 3 ความพร้อมของประชาชน ในการเปิดเมืองให้ ปลอดภัยเชื้อโควิด-19 แบบประเมินชุดที่ 4 ความพร้อมของ อสม. กับการเฝ้าระวังป้องกัน โรคติดเชื้อโควิด-19 LINE OFFICIAL : ตำบลวิถีชีวิตใหม่ ปลอดภัยจากโควิด-19 เครื่องมือประเมินความพร้อม ของประชาชน สถานที่สาธารณะ อสม. และภาพรวมตำบล รับมือโควิด-19 @lej0908p (ศูนย์เรียนรู้ฯตำบลหนองเต็ง)	

วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหามุมชน

แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ ๔-๕ คน จากนั้นในร่วมกันแสดงความคิดเห็น และจัดทำข้อมูลการสำรวจ
ชุมชน(ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือ
รูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ใบงานที่ ๕

วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรียพลานามัย

คำชี้แจง

แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ ๔-๕ คน จากนั้นให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันออกแบบแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาชุมชนที่ทางกลุ่มได้ร่วมกันเลือก (ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

ปัญหาที่ต้องการแก้ไข

.....

แนวทางการแก้ไข

[illegible]

ใบงานที่ ๖

วิชาการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน

คำชี้แจง

แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ ๔-๕ คน จากนั้นให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันออกแบบคำสำคัญในการสื่อสาร (Key Message) ในการที่จะสื่อสารการขับเคลื่อนชุมชน (ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็น ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

ปัญหาที่ต้องการแก้ไข

.....

คำสำคัญในการสื่อสาร (Key Message)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ

วิทยากรเปิดเวทีทัศน์เรื่อง โครงการพื้นที่ต้นเขตภาษีเจริญ-ชุมชนเมือง ให้ผู้เรียนรับชม เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็น “ความรู้สึก และสิ่งที่ได้มุมมองหลังจากชมจบ ” (ตัวอย่างการเขียนความคิดเห็นผู้เรียนสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ Mind map , รูปภาพ หรือรูปแบบอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม)

[illegible]

ใบงานที่ ๘

วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ

คำชี้แจง

แบ่งกลุ่มละ ๔-๕ คน หรือตามความเหมาะสม และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนโครงการขับเคลื่อน
ช ..... ม ..... ช ..... น .....
ตามรายละเอียดหัวข้อด้านล่าง และนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน

โครงการขับเคลื่อนชุมชน เรื่อง .....

ปัญหาหลักที่ต้องการแก้ไข .....

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์

.....
.....
.....

บทวิเคราะห์ชุมชน (ทรัพยากร เช่น คน แหล่งเรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เป็นต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการขับเคลื่อน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์ธรรมะชุมชน เป็นต้น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แนวทาง/วิธีการ/กลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผลลัพธ์/ความเปลี่ยนแปลง ที่คาดหวังให้เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๙

วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ

คำชี้แจง

ให้แต่ละกลุ่มจัดทำรายละเอียดของรายงานผลการขับเคลื่อนโครงการขับเคลื่อนชุมชน (เบื้องต้น) ตามหัวข้อด้านล่าง พร้อมทั้งนำเสนอต่อหน้าชั้นเรียน

โครงการขับเคลื่อนชุมชน เรื่อง .....

ปัญหาหลักที่ต้องการแก้ไข .....

วัตถุประสงค์

.....
 .....
 .....

แนวทาง/วิธีการ/กลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนชุมชน

แผนที่วางไว้	การดำเนินงานจริง

[illegible]

ปัญหา/อุปสรรค ที่เกิดขึ้น	แนวทางการแก้ไข

เอกสาร/สื่อ

ประกอบการสอน

สื่อประกอบการสอนในแต่ละรายวิชา

วิชา	เอกสารประกอบการสอน
วิชาแกนนำขับเคลื่อนตำบลจัดการคุณภาพชีวิต	
วิชาการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการแก้ไขปัญหาชุมชน	
วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ และการคิดบูรณาการสุนทรีย์ พลานามัย	
วิชาการสื่อสารเพื่อการขับเคลื่อนชุมชน	
วิชาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีในการขับเคลื่อนชุมชน	
วิชาการขับเคลื่อนชุมชน และการเป็นนักกระบวนการ	

สื่อ/เอกสารประกอบการสอน

ตัดต่อคลิปด้วยมือถือ ด้วยโปรแกรม Kinemaster

<https://www.youtube.com/watch?v=lhTNoCNPJV8&t=13s>

การสร้างช่องใน youtube

https://www.youtube.com/watch?v=mw1fR5pla1I&list=PLP5PYZ5i2Wk2kWT26_GvwJfDWv48QZb7D&index=4

แบบรายงานโครงการ

ขับเคลื่อนชุมชน

รายงาน
โครงการขับเคลื่อนชุมชน
เรื่อง

.....

จัดทำโดย

.....
.....
.....
.....
.....

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด .....

ปัญหาหลักที่ต้องการแก้ไข .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible][illegible]

ผลลัพธ์/ความเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*** เน้นการอธิบายด้วยรูปภาพ **

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นพ.ธเรศ กรัษนัยรวิวงศ์
นพ.ภาณุวัฒน์ ปานเกตุ

อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
รองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

คณะทำงาน

๑. นายจรัส รัชกุล
๒. นายชาติชาย สุวรรณนิตย์
๓. ผศ. วิรัตน์ คำศรีจันทร์
๔. ดร. จูรีรัตน์ กิจสมพร
๕. พท. ดร. อมรรัตน์ เรืองสกุล

๖. ผศ. ดร. นพดล เผ่าสวัสดิ์
๗. อาจารย์จักรกริช ไชยเนตร

๘. นายสุนทร สีทองแก้ว

๙. นายรุจน์ เรืองพุทธ
๑๐. นางมณฑา กิตติวรารุณี
๑๑. นายอุทิศ จิตเงิน
๑๒. นายกฤษณชัย กิมชัย
๑๓. นายดำรงค์ สี่ระสูงเนิน
๑๔. นายศิวโรฒ จิตนิยม
๑๕. นางวิรุณศิริ อารยวงศ์

๑๖. นางจิรวรรณ หัสโรค์

๑๗. นายสมภพ อางนะศึก

๑๘. นางอัสสุภา รอบคอบ
๑๙. นางเพ็ญศรี โตเทศ
๒๐. นายเชาวลิต นาคสวัสดิ์

๒๑. นางสาวรตี สงวนรัตน์

รักษาการผู้อำนวยการกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ
รองผู้อำนวยการกองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสุนทรียพละนามัยและปัญญาปฏิบัติ
เพื่อขับเคลื่อนสุขภาวะ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก
ประธานกรรมการพัฒนาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์นิติกรรมและผู้ประกอบการธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ (ฉะเชิงเทรา)
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานชายแดนภาคใต้
จังหวัดยะลา
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคใต้
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง
ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ
ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระเบื้องน้อย
ประธานชมรม อสม. จังหวัดกาญจนบุรี
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายปทุมภูมิ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วม
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคกลาง
ศูนย์พัฒนาสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

๒๒. นายณพวิทย์ ธรรมสีหา	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
๒๓. นางสาวรัชนีกร เครือขารี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
๒๔. นางสาวศุภิสรา ใจดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
๒๕. นางสาวพิชามัก ศุภศร	ปฏิบัติการด้านสื่อ/กิจกรรม กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน

คณะผู้ผลิตสื่อประกอบหลักสูตร (วิชาสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยี ในการขับเคลื่อนชุมชน)

๑. แพทย์แผนไทย ดร.อมรรัตน์ เรืองสกุล
๒. ผศ.ดร.วรรณรัตน์ วิจารณ์เชียร
๓. ผศ.ดร.ศักดิ์สิทธิ์ วิจารณ์เชียร
๔. ผศ.ดร.ขจิตขวัญ กิจวิสาละ
๕. ผศ.ดร.ภูษิตต์ ภูริปาณิก
๖. ผศ.ดร.สุวลักษณ์ ห่วงเย็น
๗. อาจารย์ชัชชนะ จันทร์อ่อน

บรรณาธิการ

นางวิรุณศิริ	อารยวงศ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายปฐมภูมิ
นายณพวิทย์	ธรรมสีหา	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
Department of Health Service Support

ผลิตโดย

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11000